

Sametingets årsmelding 2008

Vedtatt den 26.02.09

Sak 07/09

SÁMEDIGGI SAMETINGET

Ávjovárgeaidnu 50
N-9730 Karasjok/Kárášjohka
Telefon +47 78 47 40 00
Telefaks +47 78 47 40 90
samediggi@samediggi.no
www.samediggi.no

1. INNLEDNING	5
2. SELVBESTEMMELSE	5
3. SAMEFOLKETS FOND	6
4. NY VALGORDNING OG FORBEREDELSE TIL VALG 2009	6
5. LIKESTILLING	7
6. SAMISK STATSTIKK	7
6.1 PRODUKSJON AV SAMISKRELATERT STATISTIKK	7
6.2 FAGLIG ANALYSEGRUPPE	7
7. DET SAMISKE SAMARBEIDET	8
7.1 SAMISK PARLAMENTARISK RÅD (SPR).....	8
7.2 SAMEPARLAMENTARIKERKONFERANSEN 2008.....	8
7.3 ÅRLIG MØTE MELLOM SAMEMINISTRENE OG SAMETINGSPRESIDENTENE	8
7.4 INTERREG IV A NORD OG DELPROGRAM INTERREG IV A SÁPMI.....	9
8. REGIONALPOLITIKK	9
8.1 SAMARBEIDSAVTALER	9
8.2 KOMMUNEØKONOMI	10
8.3 FORVALTNINGSREFORMEN	10
9. INTERNASJONAL POLITIKK	11
9.1 NORDOMRÅDENE.....	11
9.2 ARKTISK SAMARBEID	11
9.3 DE FORENTE NASJONER (FN).....	12
9.4 ILO-KONVENSJON NR. 169 – RAPPORTERING TIL ILOS EKSPERTKOMITÉ	12
9.5 SAMETINGETS INTERNASJONALE ENGASJEMENT.....	13
10. AREAL- OG MILJØPOLITIKK	13
10.1 AREALFORVALTING.....	13
10.2 NATURMANGFOLDLOVEN	13
10.3 MINERALLOVEN	14
10.4 VERNEPLANER.....	14
10.5 NASJONAL PLAN FOR MARINE BESKYTTETE OMRÅDER.....	15
10.6 LAKSEFORVALTNING I TANA	15
10.7 KLIMAENDRINGER.....	15
10.8 ROVVILTFORVALTNING	16
10.9 ENERGI OG VINDKRAFT	17
11. KULTURMINNEVERN	17
11.1 NY TEKNIKK INNEN KULTURMINNEVERNET – FLYBÅREN LASERSKANNING	17
11.2 REGISTRERING AV KULTURMINNER I FORBINDELSE MED DIVERSE STØRRE AREALPLANER	18
11.3 ANDRE KULTURMINNEVERNSAKER OG PROSJEKTER	19
12. KULTUR	19
12.1 KULTURELLE UTTRYKK	19
12.2 FESTIVALER.....	20
12.3 KUNSTNERAVTALEN.....	20
12.4 SAMISKE INSTITUSJONER/SAMETINGETS INSTITUSJONSPOLITIKK	21
12.5 FINANSIERING AV NYBYGG.....	21
12.6 KULTURHUS	21
12.7 MUSEER.....	22
12.8 IDRETT.....	23
12.9 GRENSELOSENE	23
12.10 MEDIA	23
12.11 SAMETINGETS UNGDOMSPOLITISKE UTVALG – SUPU	24

13. SPRÅK	24
13.1 SPRÅKUNDERSØKELSE.....	24
13.2 FORVALTNINGSOMRÅDET FOR SAMISK SPRÅK.....	24
13.3 SPRÅKPROGRAM.....	25
13.4 TILSKUDD TIL SAMISKE SPRÅKSENTRE.....	25
13.5 TERMINOLOGI OG STEDSNAVNER.....	25
13.6 SAMETINGETS SPRÅKSTYRE.....	26
13.7 SAMISK SPRÅKSAMARBEID.....	26
14 BARNEHAGE	26
14.1 TILSKUDD.....	26
14.2 KOMPETANSEHEVING.....	27
15. OPPLÆRING	27
15.1 LÆREMIDLER.....	27
15.2 LÆREPLANER OG TIMEFORDELING.....	29
15.3 FORVALTNING AV DE STATLIGE SAMISKE VIDeregående skoler.....	30
15.4 KOMPETANSEHEVING.....	30
15.5 ANNET.....	30
16. TRADISJONELL KUNNSKAP	30
17. NÆRING	31
17.1 NÆRINGSUTVIKLING I SAMISKE OMRÅDER.....	31
17.2 VARIERT NÆRINGSLIV.....	31
17.3 DUODJI.....	32
17.4 JORDBRUK.....	32
17.5 FISKERI.....	33
17.6 REINDRIFT.....	33
17.7 VERDISKAPINGSPROGRAM FOR NÆRINGSKOMBINASJONER OG SAMISK REISELIV.....	33
18. HELSE OG SOSIALPOLITIKK	34
18.1 SAMISKE BARNES RETTIGHETER.....	34
18.2 IVARETAKELSE AV SAMISKE PASIENTERS RETTIGHETER OG BEHOV.....	35
18.3 OPPDRAGSDOKUMENTER TIL DE REGIONALE HELSEFORETAK.....	35
18.4 SAMETINGETS KANDIDATER TIL STYRENE I DE REGIONALE HELSEFORETAK.....	35
18.5 SAMETINGETS ARBEID MED SAMISKE BRUKERES BEHOV OG RETTIGHETER I NAV.....	35
18.6 HELSE OG LEVEKÅR I ET ARKTISK MILJØPERSPEKTIV.....	36
18.7 NØDMELDINGSTJENESTEN.....	36
18.8 PROSJEKTMIDLENE.....	36
19. REGNSKAP 2008	36
RESULTATREGNSKAP.....	37
BALANSE.....	38
NOTER TIL REGNSKAPET.....	38
<i>Note 1 Bevilgninger fra departementene</i>	38
<i>Note 2 Virkemiddelregnskapet 2008</i>	39
<i>Note 3 Omdisponeringer 2008</i>	40
<i>Note 4 Opplæring</i>	41
<i>Note 5 Språk</i>	43
<i>Note 6 Kultur</i>	44
<i>Note 7 Næring</i>	45
<i>Note 8 Miljø- og kulturvern</i>	47
<i>Note 9 Helse- og sosialsatsing</i>	48
<i>Note 10 Likestilling</i>	48
<i>Note 11 Internasjonal satsing</i>	49
<i>Note 12 Samiske organisasjoner</i>	49
<i>Note 13 Andre virkemidler</i>	50
<i>Note 14 Andre tiltak som ikke er virkemidler</i>	51
<i>Note 15 Samefolkets fond</i>	51

<i>Note 16 Driftsutgifter politisk nivå</i>	<i>52</i>
<i>Note 17 Driftsutgifter administrativt nivå.....</i>	<i>53</i>
<i>Note 18 Investeringer.....</i>	<i>53</i>
<i>Note 19 Spesielle prosjekter.....</i>	<i>54</i>
<i>Note 20 Kundefordringer.....</i>	<i>55</i>
<i>Note 21 Andre fordringer.....</i>	<i>55</i>
<i>Note 22 Avsetning vedlikehold av Sametingsbygningen</i>	<i>55</i>
<i>Note 23 Øvrige avsetninger</i>	<i>56</i>
<i>Note 24 Egenkapital.....</i>	<i>56</i>

1. Innledning

Sametingets årsmelding inkludert Sametingets regnskap for 2008, omhandler Sametingets politiske og forvaltningsmessige aktivitet i 2008.

Sametingets forvaltning av ulike tilskuddsordninger omtales delvis under kapitlene som omhandler det aktuelle fagområdet, og delvis under kommentarene til regnskapet.

I løpet av 2009 vil Sametinget foreta en revisjon av årsmeldingen, slik at det blir en tettere sammenheng mellom Sametingets budsjett og årsmelding.

2. Selvbestemmelse

Sametingets arbeid med selvbestemmelse har vært sentralt også i 2008, senest under sametingene i Finland, Norge og Sveriges parlamentarikerkonferanse i Roavvenjárga/Rovaniemi i oktober. Konferansen endte i et sluttokument, hvor følgende sies om selvbestemmelse:

”Samene som folk har i kraft av retten til selvbestemmelse i henhold til FN konvensjonene av 1966 artikkel 1 rett til å bestemme sin politiske stilling, fremme sin egen økonomiske, sosiale og kulturelle utvikling og råde over sine egne naturrikdommer og forekomster, og under ingen omstendighet bli fratatt retten til de ressurser som er nødvendig for sitt eget eksistensgrunnlag.”

Sametinget fremholder at det er fortolkningen av ordlyden i FN konvensjonenes artikkel 1 som danner det rettslige utgangspunkt og rammeverk rundt det materielle innholdet i selvbestemmelsesretten, slik det også er formulert i urfolkserklæringen og forslaget til nordisk samekonvensjon. Det materielle innholdet i selvbestemmelsesretten må i praksis utformes som et resultat av en gradvis og dynamisk internasjonal fortolkning av disse folkerettsinstrumentene. Når de nordiske statene har uttrykt at samene har rett til selvbestemmelse er det klare forventninger om at denne retten vurderes og konkretiseres i nasjonale lovprosesser, der konsultasjoner og forhandlinger er nødvendig.

Viser til St. meld. 28 (2007-2008) om Samepolitikken, kapittel 7.9 strategier og tiltak.

Sametingets årsmelding er særdeles viktig for Sametinget, da den sendes Stortinget som også behandler den. Med dette får det norske Stortinget innblikk i Sametingets politikk og prioriteringer.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet la høsten 2008 frem et notat om nye budsjettprosedyrer mellom Regjeringen og Sametinget samt en skisse til nye budsjettprosedyrer mellom Regjeringen og Sametinget. Skissen ble ikke godtatt av Sametinget. Den er ikke i nærheten av det forslaget den felles arbeidsgruppe mellom departementet og Sametinget la frem i sin rapport av 24.04.07.

Sametinget er ennå i den situasjon at man er avhengig av de enkelte departements prioriteringer i budsjettspørsmål. Sametinget vil ha en større forutsigbarhet og vil helst ha reelle budsjettforhandlinger med Regjeringen/Finansdepartementet. Sametinget har allerede en konsultasjonsavtale med Regjeringen og vil med direkte budsjettforhandlinger vise til at Regjeringen langt på vei vil oppfylle § 110a i Grunnloven ved å imøtegå Sametinget i krav om reelle budsjettforhandlinger.

3. Samefolkets fond

Sametinget vedtok i 2007 å ta i bruk avkastningen av Samefolkets fond fra 1. januar 2008. Fondets formål er å yte tilskudd eller bidrag til tiltak som styrker og bidrar til revitalisering av samisk språk og kultur.

I budsjettet for 2008 ble det avsatt 10 millioner kroner til virkemidler fra avkastningen av Samefolkets fond. Det kom inn søknader til denne virkemiddelposten for totalt 21 millioner kroner.

Sametinget i plenum er fondsstyre for Samefolkets fond og fastsetter i eget vedtak prioriteringer og satsingsområder for bruken av fondet ved starten av hver valgperiode. Vedtaket gjelder for valgperioden såfremt Sametinget selv ikke bestemmer noe annet. I sitt årlige budsjettvedtak fastsetter Sametinget bruken av den årlige avkastningen med grunnlag i vedtak om prioriteringer og satsingsområder for valgperioden.

Sametinget har for inneværende valgperiode vedtatt følgende prioriteringer og satsingsområder:

1. Språkprogrammer

Målet er å bidra til flere aktive språkbrukere. Satsingen på språk og språkrøktarbeid skal foregå både i områder der samisk språk står svakt og der språkets posisjon er sterkere. Arbeidet omfatter både barn og voksne.

2. Tradisjonell kunnskap

Målet er at tradisjonell kunnskap skal være levende kunnskap blant samene. Prosjekter som omfatter dokumentasjon av samisk tradisjonskunnskap prioriteres. Prosjekter kan omfatte kunnskap innenfor samfunnets organisering, næringer, ressursutnyttelse og naturforståelse, miljø- og naturforhold, historiske sagn og fortellinger, joik og musikktradisjoner og duodji.

3. Litteratur

Målet er større tilfang av samiskspråklig litteratur. I perioden vil utgivelser av allerede ferdigstilte manus prioriteres.

Prosjektene omtales under fagkapitlene lenger bak i årsmeldinga.

4. Ny valgordning og forberedelser til valg 2009

Sametinget vedtok i 2007 ny valgordning for valg til Sametinget. Sameloven ble revidert i henhold til dette i 2008, og forskrift om valg til Sametinget i 2009. Forskriftsarbeidet er et samarbeid mellom Sametinget, Arbeids- og inkluderingsdepartementet (AID) og Kommunal- og regionaldepartementet (KRD). Sametingets utkast til lov og forskrift har blitt lagt avgjørende vekt på i dette arbeidet.

Omleggingen til en ny valgordning innebærer blant annet at en går fra 13 til 7 valgkretser, og fra 43 til 39 representanter. Hensikten med omleggingen er først og fremst å få økt proporsjonalitet mellom avgitte stemmer og representantene valgt inn på Sametinget, samt å sikre at valgoppgjøret går raskere.

Det er viktig at både kvinner og menn får lik mulighet til politisk virksomhet. Sametinget har, på samme måte som til valget i 2005, vedtatt et krav om kjønnsrepresentasjon på lister til sametingsvalget. Dette betyr at listeforslag som skal kunne godkjennes til sametingsvalget i 2009, må tilfredsstillende krav om minst 40 prosent representasjon av hvert kjønn.

Sametingets valgnemnd for valget 2009 er oppnevnt av Sametinget. Valgnemnda som består av fem medlemmer med varamedlemmer, er ansvarlig for forberedelse og avvikling av sametingsvalget.

5. Likestilling

Likestilling og likeverd ligger til grunn for Sametingets virksomhet. Sametinget arbeider derfor for å fremme likestilling og likeverd uavhengig av kjønn, etnisitet og seksuell legning. Likestilling berører alle samfunnsområder og skal være en integrert del av Sametingets arbeid.

I 2008 vedtok Sametinget sin handlingsplan for likestilling 2009-2013. Handlingsplanen fokuserer på tre innsatsområder: Likestilling mellom kjønnene, toleranse for ulike seksuelle legninger og bekjempelse av vold i nære relasjoner. Innenfor innsatsområdene er det vedtatt mål, strategier og tiltak. Størst fokus er det på kjønnslikestilling. Noen av tiltakene krever et systematisk og langsiktig holdningsarbeid. Sametinget kan på noen områder selv ta ansvaret for gjennomføringen, mens det på andre områder kreves innsats av andre ansvarlige myndigheter.

Arbeid med likestilling krevet en stor bevissthet om temaet. Sametinget har derfor i 2008 satt i gang opplæring av sine ansatte om integrering av kjønnsperspektivet i saksbehandlingen.

Sametingsrådet har tildelt midler over tilskuddsordningen likestillingstiltak i Sametingets budsjett. Sametingsrådet valgte å prioritere arbeidet med likestilling på tvers av seksuelle legninger for å sette søkelys på holdningene til andre legninger enn heterofili i samiske samfunn. Sametinget har hatt god dialog med nettverk for homofile og lesbiske samer i deres arbeid med prosjektene de har fått tilskudd til. Det er gledelig å se at de har vært synlige på samiske festivaler og fått positive medieoppslag i etterkant.

En av strategiene Sametinget vedtok var at likestillings- og diskrimineringsarbeidet må forankres institusjonelt i et samisk kompetansemiljø. Sametinget vil bidra til at det etableres et organ som gjennom informasjons- og dokumentasjonsvirksomhet fremmer likestilling og antidiskriminering i det samiske samfunnet. Sametinget mener at dette organet også har ansvar for overvåking av og rapportering om likestillings- og diskriminerings spørsmål i det samiske samfunnet. Sametinget anbefaler at Gáldu blir tillagt dette arbeidsområdet.

6. Samisk statistikk

6.1 Produksjon av samiskrelatert statistikk

Produksjon av samiskrelatert statistikk har vært drevet som et prosjekt siden 2003 i samarbeid med Sámi allaskuvla/samisk høyskole. Statistisk sentralbyrå (SSB) har stått for statistikkproduksjonen. Prosjektet har vært finansiert av Sametinget og Arbeids- og inkluderingsdepartementet. Som et resultat av prosjektet er det utgitt samisk statistisk årbok i 2006 og 2008. SSB har publisert en egen temaside om samiskrelatert statistikk (www.ssb.no/samer).

Prosjektet ble avsluttet i 2008, og Sametinget arbeider nå for at produksjonen av samiskrelatert statistikk institusjonaliseres og blir en fast etablert virksomhet. Arbeids- og inkluderingsdepartementet har signalisert at det vil bli gitt midler til produksjon av neste utgave av samisk statistisk årbok som planlegges utgitt i februar 2010. Fra Sametingets side er det viktig at produksjonen av samiskrelatert statistikk blir en permanent ordning, og at dette skjer i samarbeid med aktuelle samiske fagmiljøer.

6.2 Faglig analysegruppe

Faglig analysegruppe for utviklingstrekk i det samiske samfunnet skal årlig fremlegge en rapport med oversikt over og analyse av situasjon og utviklingstrekk i det samiske samfunnet. Gruppen la fram sin første rapport 13.11.08. Analysegruppens arbeid kan gi et nyttig grunnlag for budsjettprosesser,

konsultasjoner og utvikling av ulike tiltak. Analysegruppen kan i tillegg til sin årlige rapport, peke på manglende kilde- og kunnskapsgrunnlag og behov for utvikling av statistikk.

Fra gruppens side understrekes det at rapporten er et første steg i et større utviklingsarbeid. Fra Sametingets side vil det være behov for ressurser til å følge opp analysegruppens anbefalinger.

7. Det samiske samarbeidet

7.1 Samisk parlamentarisk råd (SPR)

Samisk parlamentarisk råd er et parlamentarisk samarbeidsorgan mellom sametingene i Finland, Norge og Sverige. Samene fra Russland er permanente deltakere i rådet. Samisk parlamentarisk råd skal ivareta samenes interesser på tvers av landegrensene og er den samiske stemmen internasjonalt.

Sametinget i Norge har hatt ledervervet fra mars 2007 til oktober 2008. Det er avholdt et plenums møte i Roavvenjárga/Rovaniemi i oktober 2008. Fra og med 29.10.08 har Sametinget i Sverige ledelsen i Samisk parlamentarisk råd for en periode på 16 måneder. I 2008 har SPR blant annet prioritert arbeidet med Nordisk samekonvensjon og ny organisering av samisk språkarbeid innenfor sametingenes ansvarsområder. I inneværende periode prioriterer SPR blant annet samisk språk, opplæring/utdanning, ungdomssaker, samisk universitet, nordisk samekonvensjon, ressurs utnyttning og miljø, internasjonalt engasjement og likestilling.

7.2 Sameparlamentarikerkonferansen 2008

Samisk parlamentarisk råd avholder hvert tredje år en parlamentarikerkonferanse for representantene i sametingene i Finland, Norge og Sverige med deltakelse fra representanter for samene i Russland. I oktober ble den andre parlamentarikerkonferansen arrangert i Roavvenjárga/Rovaniemi. Parlamentarikerkonferansen bidrar til å vise omverdenen at det samiske folk har en felles kultur og historie, et fellesskap som strekker seg over nasjonalstatenes grenser. Konferansen er en viktig arena der samiske politikere møtes for å drøfte felles utfordringer.

Hovedtemaene på parlamentarikerkonferansen var tradisjonell kunnskap, samisk språk og barn og unge. Selvbestemmelse er en fellesnevner for disse temaene. Statene må søke samenes frie og forhåndsinformerte samtykke i alle tiltak som berører det samiske folk. I tillegg er det viktig at man får til ordninger som sikrer sametingene en rolle i arbeidet med budsjett og finansiering av samiske formål. Dette inkluderer også rammer for realisering av sametingenes egne prioriteringer.

En nordisk samekonvensjon er av stor betydning for den samiske samfunnsutviklingen. Konferansen uttrykte bekymring for at det i den senere tid har oppstått usikkerhet om hvorvidt arbeidet med planlegging av den videre prosessen rundt konvensjonen skal følges opp. Konferansedeltakerne oppfordret nasjonalstatene og sametingene om at det gjøres et krafttak for å få prosessen på rett kjøel.

Ved parlamentarikerkonferansen i 2005 ble Jokkmokkerklæringen om felles samiske rettigheter og ambisjoner vedtatt. Årets konferanse endte også opp i et sluttdokument der Jokkmokkerklæringen ligger til grunn.

7.3 Årlig møte mellom sameministrene og sametingspresidentene

Ministrene med ansvar for samiske saker og sametingspresidentene har avholdt sitt årlige møte i Helsinki i november. Viktige og sentrale emner som nordisk samekonvensjon, nordisk-samisk barneombudssamarbeid og grenseoverskridende samarbeid ble behandlet på møtet. Den nordiske

samiske språkprisen Gollegiella, ble delt ut i forbindelse med møtet. Mottakere av årets pris er Henrik Barruk och föreningen Sámi Siida rs.

7.4 Interreg IV A Nord og delprogram Interreg IV A Sápmi

I det nye Interregprogrammet for programperioden 2007-2013, har Sametinget gått inn for videreføring av samisk programdeltakelse. Med erfaring fra tidligere deltakelse vurderes Interreg å være en viktig del av norsk regionalpolitikk, særlig i forhold til det grenseoverskridende samarbeidet i Sápmi. Interreg IV A Sápmi skal dekke hele det samiske bosettingsområdet som et eget delprogram innenfor Interreg IV A Nord. Delprogrammet Sápmis overordnede mål” Delprogrammet Sápmis övergripande mål är att, med användning av det samiska samhällets alla resurser, utveckla samiskt kultur- och näringsliv utifrån ett ekologiskt och långsiktigt resursutnyttjande”. Det er opprettet en egen beslutningsgruppe (styringskomité) for det samiske programmet med 2 representanter hver fra Finland, Sverige og Norge. Beslutningsgruppens oppgave er å gi innstillinger til prosjekter, delta i gjennomføring og oppfølging av programmet.

Sametinget er også representert med 2 av i alt 30 medlemmer i overvåkningskomiteen for hele programmet Interreg IV A Nord, hvor 10 medlemmer velges fra hvert av de forannevnte landene. Overvåkningskomiteen har et overordnet ansvar for å påse at programmet gjennomføres i tråd med de nedfelte rammer og mål for de ulike tiltaksområdene i programmet.

Troms fylkeskommune i samarbeid med Nord-Trøndelag fylkeskommune skal ivareta sekretariatsfunksjonen for Interreg IV A Sapmi på norsk side. Fylkeskommunene forvalter de norske statlige midlene avsatt i det samiske programmet. Hovedsekretariatet for det samiske programmet utøves fra Sametinget i Kiruna. Sametinget skal ha en rådgivende funksjon overfor fylkeskommunene hva gjelder prosjektsøknader som tas opp til behandling i den samiske beslutningsgruppen.

8. Regionalpolitikk

8.1 Samarbeidsavtaler

Sametinget har inngått samarbeidsavtaler med Finnmark, Troms, Nordland, Nord-Trøndelag, Sør-Trøndelag og Hedmark fylkeskommuner. Målet med samarbeidsavtalene er å styrke og synliggjøre samisk kultur, språk og samfunnsliv, og å sikre stabile og forutsigbare rammebetingelser for disse. Både fylkeskommunene og Sametinget er forpliktet til å følge opp avtalene. Det rapporteres årlig til fylkestingene og Sametinget over aktivitet og utvikling. Grunnlaget for utarbeidelsen av rapportene legges i årlige møter på politisk nivå med de aktuelle fylkeskommunene. Rapportene er lagt ved årsmeldingen.

Samarbeidsavtalene revideres og oppdateres jevnlig. Revidert samarbeidsavtale mellom Sametinget og Finnmark fylkeskommune er vedtatt i 2008. Den reviderte avtalen videreutvikler den brede satsingen innen samisk kultur, der også samiske kultursentra gis nye utviklingsmuligheter. Avtalen er utvidet med nye artikler om bærekraftig utvikling, Finnmarkseiendommen, arealforvaltning og folkehelse.

Samarbeidsavtalen mellom Finnmark fylkeskommune og Sametinget forutsetter utarbeidelse av en felles plan for vern og forvaltning av kulturminner og kulturmiljø i fylket. Det er enighet om planform og rammer for arbeidet med planen.

Sametinget arbeider for å videreutvikle samarbeidsavtalenes innhold, og å utvide det geografiske virkeområde. Sametinget har derfor i 2008 tatt initiativ til innledende samtaler om et slikt samarbeid med Oslo kommune. Sametinget har også tatt initiativ til en samarbeidsavtale med Oppland fylkeskommune om kulturminnevern.

Det vises for øvrig til kapittel 15.5 om forlengelsen av samarbeidsavtalen mellom Troms fylkeskommune og Sametinget.

Sametinget og Innovasjon Norge har i 2008 utformet en samarbeidsavtale mellom partene. Formålet med denne avtalen er at distriktsutviklingssystemet, representert ved Innovasjon Norge og Sametinget, skal samarbeide om næringsutvikling i samiske områder i landet. Avtalen vil bli undertegnet i februar 2009.

8.2 Kommuneøkonomi

Sametinget har avgitt en overordnet og generell uttalelse til Sørheimutvalgets arbeid om inntektssystemet for kommunene.

I Regjeringens arbeid med å vurdere ulike ordninger for kommunenes inntektssystem er det særdeles viktig at hensynet til samisk språk, kultur og samfunnsutvikling ivaretas. Dette er et nasjonalt ansvar, og Sametinget mener derfor det er nødvendig at departementet i den videre oppfølgingen av saken tar spesielt hensyn til samiske forhold. Sametinget viser til at inntektssystemets beregningskriterier ikke innehar noen parametre som ivaretar disse forhold. En gjennomgang av utvalgets arbeid viser at dette heller ikke er vurdert eller tatt hensyn til her. Sametinget har etterlyst en slik vurdering og understreker at dette må gjøres før nye ordninger innføres.

8.3 Forvaltningsreformen

Sametinget har i 2008 hatt konsultasjoner med Regjeringen om Ot.prp. nr. 10 (2008-2009) Om lov om endringer i forvaltningslovgivningen mv. (gjennomføring av forvaltningsreformen). Sametinget har vært særlig opptatt av at oppgaveoverføringene ikke må svekke innflytelsen Sametinget har på de ulike saksområdene. Sametinget har lagt til grunn at konsultasjonsplikten skal medfølge i lovs form der det overføres myndighet som er av betydning for samiske interesser, til regionalt og/eller fylkekommunalt nivå. Partene kom ikke til enighet om dette i konsultasjonsprosessen. Likevel framgår det av teksten i kapittel 2.8 i Ot.prp. nr. 10:

”Det kan virke klargjørende å regelfeste et generelt prinsipp om en konsultasjonsplikt for offentlige myndigheter. Arbeids- og inkluderingsdepartementet vil behandle arbeidsgruppens forslag om lovfesting av konsultasjonsplikten i sammenheng med Samerettsutvalgets forslag om en ny lov om saksbehandling og konsultasjoner. Spørsmålet om en eventuell lovfesting av konsultasjonsplikten både for statlige, fylkeskommunale og kommunale myndigheter vil da bli vurdert i sammenheng.

Det vil også bli arbeidet med midlertidige modeller for konsultasjoner mellom fylkeskommunene og Sametinget i påvente av eventuell lovregulering. Både Sametinget og representanter for fylkeskommunene vil være naturlige samarbeidspartnere i dette arbeidet.”

I tillegg til overstående er det konsultert på følgende konkrete områder: 1. marin sektor: Sametinget har understreket at en endelig tilslutning til overføring av myndighet når det gjelder kongekrabbeforvaltning og akvakultur, bare kan gis når det foreligger et proposisjonsforslag på bakgrunn av Kystfiskeutvalgets utredning som gjelder hele det sjøsamiske området. 2. utdanning: Sametinget kan oppnevne 2 av de 4 eksterne styremedlemmer til Sámi allaskuvla, Sametinget er positiv til dette. Sametinget er videre positiv til Regjeringens forslag om at det opprettes regionale forskningsfond. Sametingets syn er at det også må etableres et samisk forskningsfond, for å sikre Sametinget reell innflytelse og bestemmelsesrett på forskning av betydning for utvikling av samiske samfunn. Partene har ikke kommet til enighet om dette. 3. når det gjelder Innovasjon Norge har Sametinget foreslått at Sametinget enten går inn som deleier i Innovasjon Norge eller at det lovfestes en rett for Sametinget til å oppnevne en av styrerepresentantene. Sametingets syn er ikke tatt til følge.

Sametinget har i sitt vedtak bemerket at konsultasjonene vedrørende forvaltningsreformen kom svært sent i gang, noe som er utilfredsstillende både for prosessen og for hvor reelle konsultasjonene kan bli.

9. Internasjonal politikk

9.1 Nordområdene

Urfolkene i nord skal ha en sterk posisjon og rolle i utviklingen av egen situasjon. Det er derfor viktig med jevnlig kontakt og dialog om nordområdespørsmål mellom Sametinget og statlige myndigheter.

Nordområdene er rike på naturressurser og Sametinget er i den forbindelse opptatt av en bærekraftig utvikling. En av de største utfordringene for urfolk i nordområdene er å bevare tradisjonelle næringsveier og kultur, samtidig som enorme utvinninger av naturressurser finner sted.

Forvaltning og tilgang til arktiske områder blir diskutert på høyt politisk nivå. Sametinget mener urfolkene er en naturlig aktør i den internasjonale debatten om Arktis. Det bør derfor sikres tilstrekkelig med ressurser til Sametinget, øvrige samiske aktører og andre urfolk i Arktis for å kunne være en reell aktør på den internasjonale arenaen i debatten om Arktis.

Sametingspresidenten deltok sammen med blant annet Norges utenriksminister Jonas Gahr Støre, da representanter for urfolk i Barentsregionen møttes i Kirkenes i juni for å diskutere felles utfordringer og videre samarbeid over grensene. Her var det enighet om at den kanskje største utfordringen for urfolk i regionen er ressursutvinning.

Urfolkene er representert med en felles representant på det regionale nivået – Barents regionråd. Urfolksrepresentasjonen har fulgt det land som har hatt ledervervet i regionrådet. Urfolkene har ingen formel representasjon eller posisjon på det nasjonale nivået – Barentsrådet. Dette er ikke tilfredsstillende, noe som det er gitt uttrykk for gjentatte ganger. Sametinget i Norge og Samisk parlamentarisk råd har krevd urfolksrepresentasjon i Barentsrådet på linje med representasjon i Arktisk Råd.

Urfolkskontoret i Lujávri/Lovozero er svært viktig for å bidra til å bedre samarbeidet med og for urfolk på russisk side, og for å videreutvikle Barentssamarbeidet. Sametinget, som eneste aktør, bevilger derfor årlig støtte til drift av urfolkskontoret.

Ved utenriksministermøtet i Roavvenjárga/Rovaniemi i november 2007 ble det bestemt å opprette et internasjonalt Barentssekretariat i Kirkenes. Sekretariatet ble opprettet i januar 2008 og får status som internasjonal organisasjon. Det skal i løpet av vårparten 2009 ansettes en urfolksrådgiver ved sekretariatet som skal ha som oppgave blant annet å koordinere den internasjonale urfolksdimensjonen i samarbeidet. Sametinget vil finansiere deler av denne stillingen.

Sameforeningene på Kola har i lengre tid ønsket å opprette et eget sameting. De regionale russiske myndigheter la høsten 2008 ned samarbeidsorganet som ble etablert i april 2006 for å styrke dialogen mellom myndighetene og samene. Med de regionale myndigheters aksept og medvirkning, ble det besluttet å gjennomføre en kongress med følgende tema: Organisering av det framtidige samarbeidet mellom de samiske organer og de offentlige myndigheter. Kongressen ble gjennomført i desember 2008. Det møtte 75 delegater utpekt av de samiske organisasjoner og absjinaer. De nordiske sametingene deltok som innbudte gjester.

9.2 Arktisk samarbeid

Arktisk råd er det eneste samarbeidsforum i nord som favner alle åtte arktiske land, og urfolk har status som faste deltakere. De grenseoverskridende utfordringer som klima, miljø og bærekraftig

utvikling utgjør plattformen i samarbeidet. Sametinget har fulgt opp det norske formannskapet i Arktisk råd gjennom deltakelse i Norges delegasjoner på embetsnivåmøtene. I 2008 har det vært Senior Arctic Officials (SAO) møter i Svolvær og Kautokeino.

Det arktiske samarbeidet omfatter også samarbeid mellom de parlamentariske forsamlingene i de arktiske statene. Samisk Parlamentarisk Råd deltok på den 8. parlamentarikerkonferansen for arktisk samarbeid i Fairbanks, USA, i august 2008. Problemstillinger som tilpasning til klimaendringer, utvikling av landlige energiresurser og arktisk helsepolitikk ble drøftet. Samisk Parlamentarisk Råd har også fulgt arbeidet i den arktiske parlamentariske komité (SCPAR).

9.3 De Forente Nasjoner (FN)

FNs permanente forum for urfolk avholdt sin 7. sesjon i mai i New York. Spesialtemaet for årets sesjon var klimaendringer, biokulturelt mangfold og levemåter, i tillegg til forumets faste dagsorden; økonomisk og sosial utvikling, miljø, helse, utdanning kultur og menneskerettigheter. På vegne av Samisk Parlamentarisk Råd holdt president Egil Olli et innlegg hvor det ble uttrykt bekymring for hvordan klimaendringer påvirker miljøet og endrer livsvilkårene for urfolk i nord gjennom endrede betingelser for tradisjonelle levemåter og kultur. Det ble understreket et sterkt behov for urfolksdeltakelse under de forestående forhandlingene om miljøforpliktelsene under Kyotoprotokollen som skal fastsettes på klimatoppmøtet i København i 2009. Viktigheten omkring en aktiv oppfølging av FNs erklæring om urfolks rettigheter ble også understreket.

Gjennom Samisk parlamentarisk råd (SPR) var Sametinget med på å fremme professor James Anayas kandidatur som FNs spesialrapportør om urfolks rettigheter og fundamentale friheter. SPR fremmet også John Bernhard Henriksens kandidatur som medlem i FNs menneskerettighetsråds ekspertmekanisme for urfolksrettigheter. Henriksen ble på ekspertmekanismens første møte i oktober 2008 valgt som dette organets første leder. Sametinget har merket seg støtten Utenriksdepartementet, spesielt gjennom delegasjonen i Genève, har ytt i disse prosessene.

Sametinget har deltatt i Norges delegasjon på det niende partsmøtet under konvensjonen om biologisk mangfold i mai 2008 i Bonn, Tyskland. Sametinget prioriterte særskilt temaet om genressurser. Det ble oppnådd enighet som ivaretar urfolksperspektivet i prosessen, og hva som er grunnlaget for de framtidige forhandlingene fram mot det neste partsmøtet i 2010. Urfolksdeltakelse i prosessen er anerkjent, og det legges opp til omfattende forhandlinger omkring urfolks tradisjonelle kunnskaper som er forbundet med genetiske ressurser.

9.4 ILO-konvensjon nr. 169 – rapportering til ILOs ekspertkomité

Sametinget behandlet i mai sin rapport til ILO. I 1994 ble ILO informert om en avtale mellom Sametinget og den norske regjering, som førte til at både Sametinget og Regjeringen leverte egne rapporter, noe som belyste meningsforskjellene når det gjelder anvendelsen av ILO-konvensjon nr. 169 i Norge.

Den forrige rapporten fra Sametinget i 2003 var i sin helhet viet Regjeringens forslag til finnmarkslov. Etter forrige statsrapportering hadde ILOs ekspertkomité en rekke merknader til den forrige regjeringens opprinnelige forslag til finnmarkslov. Sametinget har derfor i denne rapporten gitt en kort oversikt over de viktigste endringer som ble gjort i lovforslaget før det ble vedtatt. Sametinget har også knyttet noen kommentarer til de forutsetninger og forventninger som ble stilt av Sametinget i vedtaket i 2005 der vi sluttet oss til det reviderte finnmarkslovsforslaget, og til hvilken oppfølging disse så langt har fått av norske myndigheter.

På flere områder har norske myndigheter og Sametinget en ulik fortolkning av bestemmelser i ILO-konvensjon nr. 169 både når det gjelder rekkevidde og materielt innhold. Sametinget har derfor fokusert på bestemmelsene i landrettighetskapitlet da særlig på artiklene 13 til 15. Avslutningsvis har Sametinget knyttet noen kommentarer til inkorporering av ILO-konvensjon nr. 169 i Norge.

Rapporten i sin helhet er vedlagt denne årsmelding.

026/08 Sametingets rapport til ILO for perioden frem til mai 2008

Sametinget vil fremheve følgende:

Sametinget ser det som en stor svakhet i forslaget til minerallov at det ikke er foretatt en vurdering i forhold til folkeretten. Dette medfører at lovforslaget etter Sametingets mening strider mot statens forpliktelser i henhold til ILO-konvensjon nr. 169, ved at det ikke tar nødvendig hensyn til samiske lokalsamfunns tradisjonelle bruk og lokalbaserte virksomheter.

9.5 Sametingets internasjonale engasjement

Sametingets deltakelse i det internasjonale arbeidet som vedrører urfolk i ulike sammenhenger som FN, EU, Arktisk råd og Barentssamarbeidet, prioriteres strengt på grunn av begrensede resurser. Samtidig framkommer det stadig forventninger fra ulike hold, også statlige, om Sametingets deltakelse og engasjement på den internasjonale arena.

Sametinget har i 2008 mottatt kr 650 000 fra Utenriksdepartementet i prosjektstøtte til Sametingets internasjonale arbeid. Det omsøkte beløpet var på 3 millioner kroner. Sametinget må årlig søke om midler fra Utenriksdepartementet til sitt internasjonale arbeid. Dette gir liten forutsigbarhet og er ikke en tilfredsstillende ordning for tildeling av midler. Sametinget har i flere år forsøkt å få til en årlig tildeling over post 50 på statsbudsjettet, i likhet med tildelingene fra øvrige departementer.

10. Areal- og miljøpolitikk

10.1 Arealforvaltning

Tradisjonelle samiske næringsformer forutsetter bruk av store arealer. Miljø- og ressurslovgivningen styrer i stor grad utnyttelsen av arealene. På bakgrunn av det er Sametinget tilfreds med å ha fått gjennomslag for at samiske interesser er sikret i plandelen i den nye plan- og bygningsloven. Et av formålene i loven er å sikre naturgrunnlaget for samisk kultur, næringer og samfunnsliv.

Ny plan og bygningslov gir Sametinget innsigelse i saker som er av "vesentlig betydning for samisk kultur og næringsutøvelse". Innsigelsesretten vil gjelde i hele det samiske bosetningsområdet. Retningslinjene som Sametinget utarbeidet til § 4 i finnmarksloven vil kunne gjelde ved innsigelser til planer i Finnmark. Det kan være aktuelt å utarbeide statlige retningslinjer for sikring av naturgrunnlaget for samisk kultur. Sametinget har utarbeidet skisse til retningslinjer, og disse vil legges til grunn ved konsultasjoner med departementet.

Realiseringen av Sametingets nye ansvar i arealforvaltningen betinger styrket saksbehandlingskapasitet.

10.2 Naturmangfoldloven

Sametingets plenum har gitt samtykke til ny naturmangfoldlov.

Sametinget har gjennom konsultasjoner fått gjennomslag for flere sentrale spørsmål i den nye loven. Det er oppnådd enighet om å synliggjøre forholdet til samisk kultur i formålsbestemmelsen og en vektleggingsbestemmelse knyttet til naturgrunnlaget for samisk kultur i naturmangfoldloven. Det er også kommet inn helt nye regler om genetisk materiale, herunder regler om fordeling av fordeler fra slikt materiale. På de områdene der Sametinget ikke har fått inn bestemmelser, som en primært har ønsket, er det innarbeidet gode merknader til lovbestemmelsene. Der det ikke er oppnådd full enighet framkommer Sametingets standpunkter i lovframlegget. Dette gjelder lovbestemmelser om forholdet

til folkeretten, konsultasjonsbestemmelsen og forvaltningsmyndighet for vernede områder. Det er enighet om at konsultasjonsavtalen mellom Regjeringen og Sametinget gjelder for vedtak i medhold av loven som berører samiske interesser direkte. Av særmerknaden til bestemmelsen om forvaltningsmyndighet framkommer det at det kan oppnevnes forvaltningsorganer for verneområder hvor samiske interesser er representert.

Sametinget vil framheve den gode konsultasjonsprosessen som har vært med Miljøverndepartementet. Departementet har vist evne og vilje til å gi Sametinget fullstendig innsyn i utkast til lovbestemmelser og merknader i konsultasjonsprosessen.

10.3 Mineralloven

Sametingets plenum ga ikke samtykke til ny minerallov. Dette innebærer at Sametinget heller ikke kan gi sin tilslutning til de aktiviteter lovforslaget søker å regulere.

Sametinget konstaterte at lovutkastet ikke oppfyller statens folkerettslige forpliktelser overfor samene. Loven legger opp til en forskjellsbehandling av samers rettigheter i og utenfor Finnmark hva gjelder høring, vektlegging av samiske hensyn og samers rett til del av nytteverdi ved eventuell utvinning. Loven sikrer heller ikke samenes rett til konsultasjoner ved beslutninger om tiltak som undersøkelsesrett, prøvedrift og utvinningsrett etter mineraler staten hevder eiendomsrett til.

Sametinget understreket at arbeidet med en minerallov har pågått i over to tiår, og at forholdet til samiske rettigheter og interesser har vært utredet med forslag til løsninger både i NOU 1996:11 Forslag til minerallov og i NOU 1997:4 Naturgrunnlaget for samisk kultur. I Ot.prp. nr. 35 (1998-99) mineralloven, som ble trukket tilbake i Ot.meld. nr. 1 (1999-2000), var det også fremmet lovforslag med vedlagt utkast til forskrift som søkte å ivareta hensynet til samisk kultur i hele det tradisjonelle samiske området. Videre har departementet hatt god tid og full anledning til å samordne høringen av NOU 2007:13 Den nye sameretten med lovarbeidet slik det framkommer i Justisdepartementets høringsbrev for denne utredningen. Med bakgrunn i den tiden som har gått med i arbeidet for ny minerallov, framstår det som lite troverdig at en ikke kan ivareta rettighetene og interessene til samene i hele det tradisjonelle samiske området ved forslag til en minerallov.

Konsultasjonene med Nærings- og handelsdepartementet har vært krevende. Departementet har ikke gitt noen politiske og faglige begrunnelser på hvorfor Sametingets vurderinger og forslag ikke har kunnet bli imøtekommet. Før konsultasjonene med Sametinget, ga Regjeringen uttrykk for at den hadde avklart sitt syn på hvordan samiske rettigheter og interesser skulle behandles i loven. Dette vanskeliggjorde konsultasjonene.

I vedtaket i saken ba Sametinget om at Regjeringen gjenåpner konsultasjonene og søker å finne fram til omforente løsninger i samråd med Sametinget.

10.4 Verneplaner

I verneplanarbeidet ønsker Sametinget å være med å legge premissene for verneplanene, samt sikre samisk deltakelse i prosessene. Som et ledd i dette har Sametinget gjennomført en rekke konsultasjoner med Miljøverndepartementet, Direktoratet for naturforvaltning og fylkesmennene i henhold til retningslinjene for verneplanarbeid etter naturvernloven i samiske områder.

Sametinget har med forbehold gitt samtykke til verneplan for Sylan landskapsvernområde og Sankkjølen naturreservat i Sør-Trøndelag til Miljøverndepartementet. Sametinget og Miljøverndepartementet ble enige om formuleringer knyttet til verneforskriften til frivillig vern av 12 skogsområder. To av disse naturreservatene ligger i samiske områder, Strengivatnet i Brønnøy i Nordland og Murudalen i Bjugn i Sør-Trøndelag. Sametinget har gitt sitt samtykke til verneplan for Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvern og fire tilhørende naturreservater i Røros og Tydal

kommuner i Sør-Trøndelag. Sametinget er tilfreds med det gjennomslaget som er oppnådd både med tanke på verneformål og andre bestemmelser i verneforskrifter hvor det har vært gjennomført konsultasjoner.

De siste års omfattende vernearbeid i samiske områder har skapt uro og misnøye i mange samiske lokalsamfunn. Sametinget mener det må foretas konkrete vurderinger av vernebehovet i hvert enkelt tilfelle ut fra aktuelle verneverdier og mulighetene for fortsatt tradisjonell samisk utmarksbruk og næringsutøvelse. Videre må forvaltningsmyndigheten for verneområder legges til egne forvaltningsstyrer med betydelig samisk deltakelse. I vurderingen av vern og ved eventuelt vedtak om vern er det svært viktig at den samiske historiske tilstedeværelsen og bruken dokumenteres og formidles. Sametinget har merket seg at Regjeringen har bevilget 30 mill. kroner over fem år til et felles utviklingsfond for hvor Trillemarka naturreservat er opprettet. Sametinget ser det som naturlig at slike utviklingsmidler også blir stilt til rådighet ved vern i samiske områder.

10.5 Nasjonal plan for marine beskyttede områder

Sametinget og Miljøverndepartementet har avholdt konsultasjonsmøter om nasjonal plan for marine beskyttede områder. Med unntak av planer for marint vern i Tysfjorden godtok Sametinget at det meldes oppstart av verneplanarbeid dersom arbeidsutvalg etableres. I Tysfjorden må imidlertid forslag til marint vern behandles i sammenheng med forslaget til nasjonalpark i Tysfjord-Hellemo. Miljøverndepartementet har tidligere orientert Sametinget om at de vil avvente Samerettsutvalget før de tar stilling til videreføring av arbeidet med bruk og vern i Tysfjord-Hellemo.

10.6 Lakseforvaltning i Tana

Sametinget og Miljøverndepartementet har gjennom konsultasjoner blitt enige om mandat og sammensetning for et Tanautvalg som skal utrede muligheten for lokal forvaltning av Tanavassdraget.

Den nye fiskeforvaltningen skal være lokal og rettighetsbasert. De særskilte rettighetene er dels nedfelt i lov, blant annet tanaloven, og følger dels av alders tids bruk og lokale sedvaner.

Utvalget arbeider med oppfølging av finnmarkslovens kapittel 4 som omhandler Tanavassdraget. Utvalget skal komme med forslag til hvordan det nye forvaltningsorganet skal organiseres, komme med forslag til revidering av eksisterende lov- og regelverk og foreslå mulige endringer i overenskomsten med Finland.

Sametinget har oppnevnt en representant fra Sametingets administrasjon til Tanautvalget. I utvalget sitter ellers Miljøverndepartementet, Tana og Karasjok kommuner, Laksebreveierforeningen, Tanavassdragets fiskeforening og Norges jeger- og fiskeforbund.

10.7 Klimaendringer

Sametinget har i løpet av 2008 deltatt i ulike fora på nasjonalt og internasjonalt nivå, som har diskutert spørsmålet om klimaendringer. Siktemålet har vært å påse at urfolksperspektivet blir integrert på en helhetlig måte, samt sikre reell innflytelse i politikkkutforminga på dette feltet.

Sametinget ble beklageligvis ikke invitert til deltakelse i Norges delegasjon til klimakonferansen i Poznan høsten 2008. Sametinget forventer å bli involvert i fremtidige prosesser.

Sametinget er blant annet medlem i temagruppe 5 om tilpasningstiltak og avbøtende tiltak i NorACIA, det norske oppfølgingsprogrammet i kjølvannet av Arktisk Råd sin konsekvensutredningsrapport om klima, Arctic Climate Impact Assessment (ACIA). Gruppen skal bidra til å utvikle, sammenstille og formidle kunnskap om klimaendringer, effekter og tilpasninger i norsk del av Arktis. Sametinget har videre deltatt i Norges delegasjon på embetsnivåmøter i Arktisk råd.

Klimaendringer og nødvendigheten av tilpasningsstrategier til global oppvarming var hovedtemaet under møtene. Sametinget har vært observatør på et ekspertmøte i Finland under konvensjonen om biologisk mangfold om klimaendringer, urfolk og tradisjonelle kunnskaper i Arktis.

Regjeringen oppnevnte et offentlig utvalg som skal utrede samfunnets sårbarhet og behov for tilpasning til konsekvensene av klimaendringene. Sametinget ble gjennom konsultasjoner enig med Miljøverndepartementet om mandat og sammensetning der forhold av betydning for samisk kultur og næringsliv også skal utredes. Rektor ved Sámi allaskuvla Steinar Pedersen er oppnevnt som utvalgsmedlem.

10.8 Rovviltforvaltning

I februar 2008 avholdte Sametinget et seminar om rovvilt med representasjon fra alle de fem rovviltregionene der det er samiske næringsinteresser. Intensjonen med slike seminarer er å ha dialog mellom aktører i forvaltning og politikk, samt at det settes fokus på utfordringene ved sameksistens mellom beitedyr og fredet rovvilt i områder med samisk jordbruk og reindrift. Sametinget satser på å avholde slike seminarer årlig, og mener det er viktig at aktuelle departementer bidrar og deltar på denne arenaen.

Sametinget oppnevner en av fem representanter i de regionale rovviltnemndene som forvalter rovvilt i områder med samiske næringsinteresse, og vi er opptatt av en god samisk representasjon i nemndene. Sametingets medlemmer må oppnevnes blant Sametingets faste representanter. Unntaksvis kan disse oppnevnes blant Sametingets vararepresentanter. Sametinget stiller seg kritisk til at Sametinget kun får oppnevne ett av fem medlemmer. I tillegg opplever Sametinget at de kravene som legges til grunn for våre oppnevninger virker begrensende, særlig gjelder dette sikring av lokal forankring og kjønnsmessig balanse i nemndene. Det er ikke oppnådd forståelse for dette fra Miljøverndepartementet.

De årlige rovvilttapene påvirker produksjonen i reindriften. Totalregnskapet for reindriftnæringa for 2007 viser et stort gap mellom oppgitte tap og erstattet tap. I 2007/08 utgjorde det oppgitte tapet 75 % av det totale tapstallet, og kun 21 % av dette ble erstattet. Erstatningsutmålingene for sau drept av fredet rovvilt er større i jordbruket og skyldes blant annet at dokumentasjonsandelen er noe større i jordbruket. Sametinget har vanskeligheter med å akseptere en rovviltforvaltning som tillater store rovvilttap for samiske primærnæringer. Sametinget har tidligere framhevet at Regjeringen er bundet av nasjonale og internasjonale forpliktelser overfor samene som urfolk. Det gjelder Grunnlovens § 110a og FN konvensjonen om sivile og politiske rettigheter artikkel 27. Sametingets uttalelse omfatter jordbruk i samiske områder og den samiske tamreindriften, som begge danner en del av det materielle grunnlaget for samisk kultur.

Sametinget mener at det må foretas en gjennomgang av gjeldende Stortingsmelding om rovvilt med sikte på endringer. De strenge kravene til dokumentasjon fører til at reindrifts- og jordbruksutøvere ikke får dekket de reelle rovvilttapene. Dette gjelder spesielt tap forårsaket av ørn, men også i forhold til annet rovvilttap. Sametinget påpeker derfor viktigheten av en endring av dagens rovviltforvaltning. Sametinget har som mål å oppnå reell innflytelse over den nasjonale rovviltpolitikken. Dette målet kan ikke oppnås så lenge Sametinget er såpass svakt representert i de regionale rovviltnemndene. I tillegg til dette er nemndenes myndighet avgrenset til forvaltning av den nasjonale politikken. De regionale rovviltnemndene er offentlige forvaltningsorganer som fatter vedtak som berører samiske interesser direkte, de er derfor underlagt de krav om urfolks rett til medbestemmelse som fremkommer i ILO-konvensjon nr. 169 om urbefolkninger og stammefolk i selvstendige stater.

Sametinget vil videre arbeide for at den nasjonale rovviltpolitikken revideres slik at måltallene for rovvilt kommer på et slikt nivå at produksjonstilveksten for primærnæringer ikke svekkes. De store tapstallene som reindriften og jordbruket kan vise til betyr at myndighetene må vurdere å redusere bestandsmålene for de forskjellige artene.

Vi bør videre få så reelle tall på antall ynglinger av hver art som mulig som grunnlag for uttak av rovvilt. All jakt og felling av rovvilt gjøres innefor rammen av oppgitte bestandsmål av artene, og som er vedtatt i Stortinget. Sametinget mener at det er viktig å vurdere å redusere bestandsmålene på antall ynglinger av hver art, men det er like viktig å ha en bestandsovervåking som sikrer reelle tall på antall ynglinger. Dersom tallet på ynglinger underestimeres, vil beskatningen ha lite forebyggende effekt på rovvilttapene.

10.9 Energi og vindkraft

Sametinget og Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) er kommet til enighet om en avtale om gjennomføring av konsultasjoner i forbindelse med energisaker. Det har vært ønskelig fra både Sametinget og NVE sin side at en slik avtale skulle bli realisert. Avtalen er for energisaker spesielt en konkretisering og nyttig presisering av de overordnede prosedyrene for konsultasjoner mellom Sametinget og statlige myndigheter. Avtalen vil på ingen måte svekke innholdet i de overordnede konsultasjonsprosedyrene. Avtalen inngås på administrativt nivå. Det skyldes at Sametinget som politisk organ ikke inngår denne type avtaler med et direktorat. Sametinget håper at denne avtalen vil medføre at samiske interesser og utfordringer vil bli bedre synliggjort i forbindelse med statlige myndigheters behandling av energisaker.

Sametinget og NVE har etter konsultasjoner oppnådd enighet om konsekvensutredningsprogrammet for planlagt kraftlinje mellom Balsfjord i Troms og Hammerfest i Finnmark. Samiske interesser og rettigheter vil nå bli ivaretatt på en akseptabel måte i forbindelse med konsekvensutredningen. Konsekvensene for reindrift, annen samisk utmarksnæring og samiske kulturminner skal utredes. Som et resultat av konsultasjonen ble ordlyden i krav og fremgangsmåte på flere steder strammet inn, slik at konsekvensene for samiske interesser ble bedre synliggjort i utredningsprogrammet. Det ble også tatt inn krav i utredningen om at det skal foretas en mer overordnet vurdering av fordeler og ulemper ved tiltaket og hva dette vil innebære for regionen. Når de ulike konsekvensutredningene er gjennomført vil disse danne nye grunnlag for nye konsultasjoner om både godkjenning av konsekvensutredningene samt konsesjonsspørsmålet, det vil si om det skal gis tillatelse for bygging eller ikke.

11. Kulturminnevern

Sametinget er delegert myndighet etter kulturminneloven til å forvalte samiske kulturminner. Sametinget har ansvar for et geografisk område som strekker seg over 6 fylkeskommuner og områder i Oppland og Møre og Romsdal. Sametinget har behandlet en stor mengde plansaker der kontakten med kommuner, tiltakshavere og andre ledd i kulturminneforvaltningen er sentralt. Som en del av myndighetsutøvelsen foretar Sametinget en rekke større og mindre befaringer. Gjennom aktivt arbeid med kulturminner og kulturmiljøer dokumenterer Sametinget den samiske historien på samenes egne premisser. Gjennom Sametingets tilskuddsordning til kulturminnevern har eiere og andre interesserte blitt gitt mulighet til skjøtsel, tilrettelegging og dokumentasjon av samiske kulturminner.

11.1 Ny teknikk innen kulturminnevernet – flybåren laserskanning

Sametinget har i samarbeid med Finnmark fylkeskommune deltatt i et prøveprosjekt hvor ny teknikk innen kulturminnevernet er blitt testet ut. Norsk institutt for kulturminneforskning (NIKU) har på oppdrag fra Riksantikvaren hovedansvaret for prosjektet. Teknikken går ut på at man med hjelp av fly og spesialutstyr lager kartmodeller som viser topografien i et område.

Metoden vil kunne gi nyttige bidrag til kulturminnevernarbeidet. Etter hvert som man lærer seg å tolke de forskjellige kartmodellene, vil det bli mulig å bedre planlegge hvor befaringer ute i terrenget

må foretas og hvor man ikke trenger å bruke så mye ressurser. Denne metoden vil derfor være et supplement til feltbefaringer.

11.2 Registrering av kulturminner i forbindelse med diverse større arealplaner

Sametinget har i løpet av 2008 foretatt registreringer av samiske kulturminner i forbindelse med flere større arealplaner i samiske områder. Det gjelder planer om vindkraft i Finnmark, Nordland og Sør-Trøndelag samt Setermoen skytefelt, Reisa nasjonalpark og Nord-Kvaløy og Rebbenesøy landskapsvernområde.

I forbindelse med reguleringsplanen for Hamnefjell vindpark i Båtsfjord kommune i Finnmark ble det registrert 147 enkeltminner fordelt på 82 kulturminnelokaliteter. Befaringen har i løpet av tiden til rådighet frembrakt en stor kulturminnebestand som viser på samiske næringstilpassninger over tid ved kysten av Finnmark, og som er av stor verdi når det gjelder opplevelsen av landskapet hvor dette har foregått. Når disse kulturminnene dessuten kan knyttes til gammel samisk tro og tradisjon, blir området ekstra interessant når det gjelder overgangen fra fangstsamfunn til tamreindrift. Deler av planforslaget vil komme i konflikt med flere registrerte kulturminner, både direkte og indirekte. Flere av disse kulturminnene kan settes inn i en samisk kontekst og må regnes som automatisk fredete. Vindparken vil redusere de kulturhistoriske verdiene i området. På bakgrunn av det dette reiste Sametinget innsigelse til arealdisponeringen i planforslaget og har bedt om at deler av planområdet må tas ut av reguleringsplanen.

I Sørfjorden i Tysfjord kommune i Nordland prosjekterer Nordkraft Vind AS et vindkraftanlegg på mellom 32-35 vindmøller. Sametinget har engasjert Árran Julevsáame guovdásj/Lulesamisk senter til å utføre kulturminneundersøkelse av tiltaksområdet. De foreløpige resultater viser et 30-talls registrerte automatisk fredete samiske kulturminner, hvorav flere blir direkte berørt av den planlagte vindmølleparken. Sametinget vil følge opp dette prosjektet i 2009.

På Fosenhalvøya i Roan og Åfjord kommuner har det blitt gjennomført kulturminneregistreringer i forbindelse med de planlagte vindkraftverkene Roan og Blåheia i Roan kommune samt Storheia i Bjugn og Åfjord kommuner. På Storheia ble det ikke gjort noen registreringer av samiske kulturminner. På Roan ble det registrert en samisk urgrav. På Blåheia ble det registrert og kartfestet spor etter eldre fangstanlegg. Disse fangstanleggene gjenspeiler på en god måte hvordan området ble brukt i datidens fangstsamfunn. Lokalitetene var kjente fra før av, men ikke skikkelig kartfestet. Urgraven er spesiell da det ikke er kjent og registrert særskilt mange av denne typen av samiske graver så langt sør og den vil derfor være viktig å verne for fremtiden. Disse kulturminnene var imidlertid ikke grunnlag nok til å reise innsigelse til planene. Sametinget har bedt om at kulturminnelokalitetene skal reguleres som spesialområder for bevaring av kulturminner i planene.

Sametinget har gjennomført to store befaringsprosjekter i Setermoen skytefelt i Bardu kommune og Reisa nasjonalpark i Nordreisa kommune. Begge prosjektene ble påbegynt feltsesongen 2007 og videreført i 2008. Registreringsoppdraget på Setermoen ble gitt av Forsvarsbygg i forbindelse med utvikling av skytefeltet. Det ble her registrert 25 árran/ildsteder. Reisaprojektet er et registreringsoppdrag for Fylkesmannen i Troms i forbindelse med utarbeidelsen av en forvaltningsplan for Reisa nasjonalpark og Ráisduottarháldi landskapsvernområde. Registreringsarbeidet har vært gjort i samarbeid med reindriften. Det ble registrert ca. 140 kulturminner. Av disse var det flere rester etter laftehytter og gammer, nesten 100 árran/ildsteder, samt flere fangstgroper, skyteskjul/bogastiller, matgjemmer, graver og offerplasser. I tillegg ble det funnet hustufter fra steinalder og nyere kvenske kulturminner i form av 9 tjæremiler. Funnene vitner om en lang og intens bruk av områdene langs og rundt Reisadalen.

Registreringene i Nord-Kvaløy og Rebbenesøy landskapsvernområde er gjort på oppdrag for Fylkesmannen i Troms i forvaltningsplansammenheng, men det er fylkeskommunen som har hatt prosjektledelsen og oppdraget. Sametinget har imidlertid stått for registrering av samiske kulturminner

i området. I år var det kyststrekningen av Nord-Kvaløya som ble registrert. Det ble gjort funn av gammetuft, middelaldertufter som kan være samiske, samt en offerstein.

11.3 Andre kulturminnevernsaker og prosjekter

I Hadsel, Narvik og Sortland har Sametinget i 2008 initiert registreringer av samiske kulturminner i høyfjellsområdene. Kulturminnene hører til den eldre samiske villreinfangsten. Registreringsarbeidet vil videreføres i 2009, og utvides til andre lokaliteter som Sametinget har fått lokal informasjon om.

På bygningsvernensiden har Sametinget videreført Sirbmá-prosjektet i Deatnu gielda/Tana kommune. I år har to hus blitt restaurert. I tillegg til konkret vernearbeid, er målet med prosjektet å utvikle bygningsvernarbeidet. Der har vært drevet dokumentasjon, restaurering og opplæring av lokale håndverkere. Tana kommune, bygdelaget og skolen har også vært involvert i arbeidet. Arbeidet har vært støttet av Riksantikvaren.

Sametinget har i 2008 arbeidet med det nasjonale prosjektet utvalgte kulturlandskap i jordbruket. Hensikten med prosjektet er å velge ut ett eller flere representative jordbrukslandskap i hvert fylke som vil få statlige midler til forvaltnings- og skjøtselstiltak. Sametinget har arbeidet sammen med Fylkesmannen og fylkeskommunen i de tre nordnorske fylkene i forbindelse med søknadsprosessen. Det er valgt ut et landskap i hvert fylke, alle med nåværende eller tidligere samisk bosetning. Sametinget har i forbindelse med dette arbeidet i Nordland, Troms og Finnmark gjennomført befaringer og gjort intervjuer i år.

Sametinget har i 2008 arbeidet med overtagelse av eiendom i Neiden. Dette er første ledd i en prosess der det skal tilrettelegges for tilbakeføring av levningene som i 1915 ble oppgravd på den ortodokse gravplassen i Neiden og fraktet til Universitetet i Oslo. Sametinget vil i 2009 igangsette arbeidet med en ny forvaltningsplan for Skoltebyen, riving av en del bygningsmasse på campingplassen, samt foreta undersøkelse av området i forkant av selve gjenbegravelsen.

Sametinget har arbeidet for å fremme Ceavccageadgi/Mortensnes som et område på UNESCO verdensarvliste. Denne saken er tidligere fremmet til Miljøverndepartementet og diskutert i Sametingets plenum. Sametinget har på møte og i skriftlig korrespondanse med Riksantikvaren lagt fram synspunkter på hvordan Ceavccageadgi/Mortensnes oppfyller kriteriene for tilskrivning av fremragende universell verdi, jf. Operational guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention, samt gitt en sammenlignende analyse i forhold til andre eksisterende og potensielle verdensarvsteder. Sametinget avventer Riksantikvarens svar på dette.

12. Kultur

12.1 Kulturelle uttrykk

Kulturlivet er en viktig kraft for å styrke identiteten, samtidig som den bidrar til levende lokalsamfunn hvor folk vil bo. En sterk samisk kultur gir trygghet og viktige ringvirkninger i form av trivsel og livskvalitet. Kultur er også de arenaene og møteplassene der kunsten og kulturen formidles, og i en videre forstand inkluderes i tillegg idrett, museer, bibliotek og media.

For 2008 var det avsatt kr 1 900 000 i tilskudd til musikkutgivelser. Sametinget i samarbeid med Finnmark fylkeskommune og Norsk kulturråd, har i tillegg gitt støtte til prosjektet Sápmi Music (SAMU), som er en egen enhet under Musikk i Finnmark og har som hovedoppgave å bruke musikk for å bevare samisk kulturarv og kulturkompetanse.

Sametinget støtter opp om planene som foreligger om etablering av et internasjonalt samisk filmsenter i Kautokeino. Dette vil gi nye muligheter til utvikling av samisk filmproduksjon, og et samarbeid over landegrensene vil gi nye muligheter med tanke på utvikling av film i et urfolksperspektiv.

Sametinget økte i 2008 avsetningen til støtte til produksjon av samisk skjønnlitteratur. Blant annet ble deler av avkastningen av Samefolkets fond tatt i bruk til dette formålet, noe som har bidratt til at antallet ferdigstilte skjønnlitterære manuskript godkjent for utgivelse, har minket. Det vil også være nødvendig å legge forholdene til rette for at rammevilkårene for utgivelse av samisk faglitteratur blir bedre. Dette er noe Sametinget vil prioritere framover. Samtidig vil det være nødvendig å styrke aktiviteten og kompetansen i de samiske forlagene. Dette vil Sametinget gjøre ved å styrke den samiske forlagsstøtteordningen.

Sametinget har hatt konsultasjoner med Kultur- og kirkedepartementet om tiltakene i St.meld. nr. 32 (2007-2008) Bak kulissene, om scenekunst i Norge. I utgangspunktet var ikke samisk scenekunst omtalt i stortingsmeldingen. Sametinget er derfor fornøyd med at departementet i meldingen presiserer statens overordnede ansvar for samisk kultur og at samisk kultur er en viktig del av den nasjonale kulturpolitikken. Sametinget vil derfor understreke viktigheten av at de samiske teatrene har de samme rammebetingelsene som andre teatre i Norge.

Beaivváš Sámi Teáhter er et samisk nasjonalt teater. Sametinget arbeider for at rammene for Beaivváš Sámi Teáhter styrkes gjennom økte bevilgninger og et teaterbygg. Áarjelhsaemien Teatre får fast driftstilskudd over Sametingets budsjett. Driftsstøtten til teatret ble fordoblet i budsjettet for 2008. Sametinget har arbeidet for en samfinansiering av driften av Áarjelhsaemien Teatre med partene i samarbeidsavtalen for sørsameområdet.

12.2 Festivaler

Sametinget har etablert en ordning med tilskudd til ulike etablerte samiske festivaler. I 2008 var det satt av 1,8 mill. kroner til formålet. De samiske festivalene er viktige arenaer for formidling av samisk musikk samtidig som de fungerer som møteplasser for folk i alle aldre. Festivalene har derfor stor betydning for samisk identitet og utvikling av samiske språk.

I 2008 fikk Riddu Riddu endelig status som knutepunktfestival, og dermed et tryggere økonomisk fundament. Tilskudd fra Sametinget opprettholdes og vil komme i tillegg til det statlige tilskuddet over statsbudsjettet og det regionale tilskuddet.

I tilknytning til festivalen er Riddu Riddu Nordlige folk senter etablert i 2008. Sametinget har gitt støtte til etableringa av senteret. Visjonen er at Nordlige folk senteret skal formidle nordlige folks kunst og kultur på egne premisser og på en måte som skal fremme kunnskap, kvalitet og mangfold.

12.3 Kunstneravtalen.

Kunstneravtalen som Sametinget inngikk i 2004 er en samarbeidsavtale med Sámi Dáiddárráddi/Samisk kunstnerråd (SDR). Forhandlingene om avtale for 2008 endte med brudd, og avtalen ble derfor fastsatt gjennom Sametingets budsjett for 2008. Gjeldende ramme på de postene som omfattes av kunstneravtalen for 2008 har vært kr 4 350 000. I henhold til Hovedavtalen av 19.08.04 har Sametinget og Samisk kunstnerråd ført nye forhandlinger om avtale for 2009, for perioden 01.01. - 31.12.09. Avtalen ble godkjent og vedtatt under budsjettforhandlingene i Sametingets plenum 26.11.2008. Rammen for 2009 er kr 5 150 000.

En arbeidsgruppe sammensatt av medlemmer fra kunstnerorganisasjonene og Sametinget, har fått i mandat å vurdere en innkjøpsordning som bedrer tilgangen på utgitt samisk skjønnlitteratur og musikk/joik.

Tilsvarende avtale fins ennå ikke i Sametingene i Finland eller Sverige. Under svenske Sametingets kulturseminar i november 2008, uttrykte lederen for Sámi Teáhter Searvi at de er glade for at kunstneravtalen fungerer bra, men ønsket at tilsvarende ordning også på svensk og finsk side. Sametinget i Norge er ofte med på å finansiere ulike ordninger som kunstnere fra svensk og finsk side kan dra nytte av.

12.4 Samiske institusjoner/Sametingets institusjonspolitikk

Sametingets plenum behandlet i november meldingen om samisk institusjonsutvikling Samiske institusjoner og det sivile samiske samfunnet.

Meldingen vurderer utfordringene og foreslår tiltak for samisk institusjonsutvikling på seks ulike områder. Vurderingene av utfordringene er knyttet til:

- De samiske institusjonenes selvstendighet og tilknytting til den samiske offentligheten
- Institusjonenes styrings- og organisasjonsform
- Utviklingen av institusjoner med styrke og mangfold
- Samhandling og samarbeid mellom institusjoner
- Finansiering av nybygg
- Sametingets reelle mulighet til å påvirke forutsetningene for samisk institusjonsutvikling gjennom budsjettforhandlinger med statlige myndigheter

Arbeidet med oppfølging av institusjonsmeldingen påbegynnes i 2009 etter en fastsatt plan. De ulike institusjonene har forskjellige utgangspunkt og har ikke kommet like langt i sine prosesser. Det er derfor nødvendig med ulike tilnærminger, også når det gjelder tidsaspektet. Oppfølgingen av tiltakene i meldinga vil skje i nær dialog med de berørte institusjonene.

12.5 Finansiering av nybygg

Samiske institusjoner kjennetegnes ofte av at de er initiert av det samiske lokalsamfunnet eller fra sentralt samepolitisk hold, og ikke av lokale eller regionale myndigheter. Dette medfører at det svært ofte er vanskelig å få en lokal og regional finansiering av bygg til samiske institusjoner.

Regjeringen har i St.meld. nr. 28 (2007-2008) "Samepolitikken" foreslått å husleiefinansiere nye samiske kulturbygg. Sametinget stiller seg i utgangspunktet positiv til en slik ordning, og forventer snarlig konsultasjoner om dette.

Sametingets prioriteringer av samiske institusjonsbygg for perioden 2009-2014 er som følger:

1. Samisk kunstmuseum: Prosjektering 2008-2009, byggestart 2010
2. Várdobáiki samisk senter: Prosjektering 2011-2012, byggestart 2013
3. Beaviváš Sámi Teáhter: Prosjektering 2013-2014.

12.6 Kulturhus

Sametinget har tatt initiativ overfor Sijti Jarng, Nordland fylkeskommune og Hattfjelldal kommune om opprettelse av en arbeidsgruppe med formålet å utvikle Sijti Jarng til en sterk samisk institusjon som blant annet skal arbeide for:

- å styrke og videreutvikle senteret i en regional kontekst
- å styrke sørsamisk språk, kultur og tradisjoner, herunder også bibliotekstjenestene
- å være sentral aktør og premissleverandør for utvikling av sørsamisk språk, kultur og næring
- å utvikle ideer, tilbud og kompetanse som kommer hele den sørsamiske befolkningen i regionen til gode og bidra til å styrke kontakt og faglig miljø

Sámi Dáiddaguovddáš har lenge ønsket å flytte fra eksisterende lokaler til mer egnede og sentrale lokaler i Karasjok. RICA eiendom har egnede lokaler men ønsker en driftsgaranti med offentlig støtte fra kommunen, fylkeskommunen og Sametinget før de går i gang med bygging og tilrettelegging for kunstnersenterets virksomhet. Sametinget har i budsjettet for 2008 gitt økte bevilgninger til dette formålet. Det er også gitt lovnader om økte bevilgninger fra bidragsyterne for 2009, noe som vil muliggjøre en flytting.

En styringsgruppe har levert en anbefaling om fremtidig organisering av Ája samisk senter. Sametinget har i institusjonsmeldingen anbefalt at Ája samisk senter, Riddu Riđđu, Samisk språksenter i Kåfjord og Lásságámmi slås sammen til en felles enhet. Primært anbefales det at senteret organiseres som en stiftelse opprettet av Sametinget, Troms fylkeskommune, Kåfjord kommune og Storfjord kommune, subsidiært som aksjeselskap med de samme instansene som eiere.

12.7 Museer

Sametinget har gjentatte ganger tatt opp den økonomiske situasjonen for de samiske museene både med Kultur- og kirkedepartementet (KKD) og ABM-utvikling. Sametinget arbeider fortsatt for at intensjonene i museumsreformen skal følges opp av statlige myndigheter, også for de samiske museene.

Som en del av museumsreformen ble Samisk museumsnettverk etablert i slutten av 2007. Nettverket er et knutepunkt mellom museer som har samisk historie og tradisjonskunnskap som del av sin virksomhet. RidduDuottarMuseat er ansvarlig for å koordinere nettverket. Nettverkets første prosjekter omhandler samlingsforvaltning og utvikling av felles webportal for museer med samiske samlinger. Sametinget har bevilget midler til seminar om temaene.

Eierne av museene i Tana og Varanger museumssiida har vedtatt avtalene om konsolidering, og fått bevilget nødvendige midler for å konsolidere seg. Museumssiidaen ble stiftet i januar 2009.

Arbeidet med oppfølgingen av Delutredning av samisk museumsvirksomhet i Troms og Nordre Nordland er inne i slutfasen. De tre ansvarsmuseene for museumsutvikling i dette området, Árran, Ája og Várdobáiki, har fått midler fra Sametinget til planlegging av etablering av museumsvirksomhet i tråd med museumsreformen.

Det har vært flere møter mellom sametingsrådet og Samisk museumslag, der sentrale problemstillinger for de samiske museene har blitt drøftet. Primært er museenes økonomiske utfordringer blitt trukket fram.

Sametinget og ABM-utvikling har blitt enige om at det opprettes en arbeidsgruppe som skal arbeide for at en samiskspråklig versjon av gjenstandsdatabasen Primus blir realisert. Databasen blir tatt i bruk av stadig flere museer, også i Sverige.

Situasjonen for bevaring og formidling av samisk kunst er fortsatt prekær. For å få fortgang i arbeidet med å realisere Samisk kunstmuseum har Sametinget bevilget til sammen kr 850 000 til prosjektering av museet. Sametinget og RidduDuottarMuseat har god dialog med Statsbygg om prosjekteringa.

12.8 Idrett

I 2008 fikk samisk idrett tildelt kr 600 000 i spillemidler. Denne andelen forvaltes av Sametinget, og målet er å legge til rette for samisk idrettsutøvelse spesielt for barn og unge. Sametinget har stilt midlene til disposisjon for Sámiid valáštallanlihttu-Norga/Samenes idrettsforbund-Norge (SVL-N), som organiserer idrettsaktiviteter med et grenseoverskridende perspektiv for den samiske befolkningen. SVL-N og Sámi spábbačiekčanlihttu/Samisk fotballforbund (SSL) er forbundene tilsluttet SVL som organiserer aktiviteten i Norge. SVL organiserer samiske mesterskap og samiske landslag.

Sametinget opprettet i 2007 en ordning med utdeling av idrettspris for unge samiske idrettsutøvere. I 2008 ble det utdelt to priser på kr 25 000, til langrensløperen Finn Hågen Krogh fra Alta og judoutøveren Odd Isak Kappfjell fra Snåsa.

I februar 2008 var samisk idrett i fokus i Tromsø med arrangement av ski/lassomesterskap, idrettsgalla og NM i reinkappkjøring. Sametinget bevilget kr 200 000 til gjennomføringen av arrangementet.

I mars 2008 deltok en tropp samiske idrettsutøvere og kulturutøvere i Arctic Winter Games (AWG) i Yellowknife, Canada. AWG arrangeres hvert andre år, og det var tredje gang Sápmi deltok under dette idretts- og kulturarrangementet for ungdom fra arktiske områder. Sametinget bidro til deltakelsen med en bevilgning på kr 800 000.

Samisk fotballforbund/Sámi spábbačiekčanlihttu (SSL) sto i juli 2008 som vertskap for det andre VIVA World cup, verdensmesterskapet i fotball for områder og nasjoner som ikke har oppnådd medlemskap i FIFA. Mesterskapet ble arrangert i Gällivare i Sverige, og samlet fem herrelag og to damelag. Sápmi vant dameklassen, og herrelaget ble nummer tre i mesterskapet. I tillegg til direkte bevilgning på kr 313 000, bidro Sametinget med kr 100 000 til arrangementet av dameklassen.

Sametinget har gjennom to plenumsvedtak støttet opp om Tromsøs planer om å arrangere et vinter-OL i Tromsø, og beklager at Norges Idrettsforbund vedtok å trekke søknaden i denne omgang. Sametinget vil imidlertid på bakgrunn av det arbeidet og de prosessene som har vært gjennomført i arbeidet med å få vinter-OL til Tromsø stille seg åpen for å vurdere medvirkning i eventuelle lignende prosesser også i fremtiden.

12.9 Grenselosene

I statsbudsjettet 2006 ble det bevilget midler over Sametingets budsjett til etablering av en forsknings- og dokumentasjonsvirksomhet om grenselosene i Tysfjord knyttet til Árran Julevsáme guovdásj/Lulesamisk senter. Sametinget inngikk i mai 2007 en avtale med Árran Julevsáme guovdásj/Lulesamisk senter om etablering av en treårig forsknings- og dokumentasjonsvirksomhet om grenselostrafikken under 2. verdenskrig. Árran Julevsáme guovdásj/Lulesamisk senter er oppdragstaker og oppdraget har en økonomisk ramme på 3 mill. kroner.

12.10 Media

I juni 2008 ble Kultur- og kirkedepartementet og Sametinget etter konsultasjoner enig om forskriften om tilskudd til samiske aviser. Sametinget har bidratt til at forskriften tydelig definerer samiske aviser ved at den har den samiske befolkningen som hovedmålgruppe. Dette betyr at avisa dekker nyhets- og aktualitetsstoff relevant for hele den samiske samfunnet. Regional- og lokalaviser kan dermed ikke gjennom formelle vedtektsendringer framstå som samiske aviser med krav på del av den samiske pressestøtten. Sametinget har videre bidratt til at forskriften nå har en klar formålsbestemmelse som sier at "tilskuddet til samiske aviser og samiskspråklige avissider skal legge til rette for demokratisk debatt, meningsdanning og språkutvikling i det samiske samfunnet".

12.11 Sametingets ungdomspolitiske utvalg – SUPU

Ungdomspolitikken bidrar til å rekruttere fremtidens urfolkspolitikere. Sametingets ungdomspolitiske utvalg, har deltatt på møte i Barents regionale ungdomsråd (BRYC). Halvard Rundberg ble valgt inn i det nye styret for BRYC som urfolksrepresentant. Workshopen Yeah Right -Human Rights for Youth in the Barents ble arrangert av BRYC i midten av november. Noen av temaene på konferansen var urfolksrettigheter og FN's barnekonvensjon. SUPU var representert på workshopen.

SUPU deltok i Sametingets årlige møte med Barneombudet i Karasjok. Temaer i møtet var blant annet samisk representant i Barneombudets ungdomsråd og Barneombudets prosjekt "Retten til delaktighet for samiske barn og unge". I tillegg oppfordret SUPU Barneombudet om å sette søkelys på sør- og lulesamiske barns og unges rett til språkopplæring.

Videre har SUPU fulgt opp kontakten med Barneombudet, kommet med diverse innspill vedrørende blant annet samisk barnehage i Oslo, situasjonen for og lovfestet rett til samiske læremidler, evaluering av lærerutdanningen, om behovet for kompetanse i samisk kultur og språk innen psykisk helsevern for unge. Utvalget innledet i 2008 også en kampanje for å øke antall unge registrerte i Sametingets valgmannstall, og unge som stemmer ved valg til Sametinget.

SUPU deltok i planleggingen og arrangementet av Samisk parlamentarisk råds ungdomskonferanse i Lycksele. Gjennom dette ble det innledet et samarbeid med ungdomsrådet ved Sametinget i Sverige. På konferansen deltok 80 ungdommer fra Norge, Sverige, Finland og Russland. Temaene var blant annet samiske møteplasser, de nordiske barneombudsmennenes fellesrapport og ulike sider ved samisk folkehelse. Konferansen vedtok en resolusjon som blant annet påpeker viktigheten av at sametingene arbeider med spørsmålet om psykisk helse blant samer. Etablering av en allsamisk ungdomsorganisasjon og nettbaserte møteplasser for samisk ungdom var andre viktige punkt i resolusjonen. Resultatene fra konferansen ble lagt fram av SUPU og ungdomsrådet ved Sametinget i Sverige, på parlamentarikerkonferansen i Roavvenjárga/Rovaniemi.

Sametingsrådet avholder halvårlige møter med Sametingets ungdomsutvalg.

13. Språk

13.1 Språkundørsøkelse

Sametinget har i 2008 gjennomført en språkundørsøkelse for å få et overblikk på i hvor stor grad samisk blir brukt i utvalgte institusjoner og etater i forvaltningsområdet for samisk språk, samt i noen kommuner utenfor forvaltningsområdet. Sametinget har også sett på interessen for valg av samisk språk i skoler og barnehager i Norge.

En slik undersøkelse gjennomføres hvert fjerde år. I undersøkelsen legges det vekt på ulike institusjoners forhold til bruk av samisk språk. Undersøkelsen beregnes å være ferdig i begynnelsen av 2009 og gis ut som en rapport.

13.2 Forvaltningsområdet for samisk språk

Snåsa kommune er fra 1. januar 2008 innlemmet i forvaltningsområdet for samisk språk. Det betyr at også Nord-Trøndelag fylkeskommune er innlemmet fra samme dato. Sametinget anser at arbeidet med samisk språk i kommunene og fylkeskommunene innenfor forvaltningsområdet for samisk språk, er et meget viktig bidrag til fremme og utvikling av bruken av samisk språk. Samtidig er det store utfordringer knyttet til å kunne betjene publikum på to språk. Dette har også kommet fram under de besøkene og møtene Sametinget har hatt med tospråklighetskommunene og

fylkeskommunene i 2008. Kommunene og fylkeskommunene innenfor forvaltningsområdet mottar årlige tilskudd over Sametingets budsjett.

Sametinget har igangsatt en evaluering av tospråklighetstilskuddet. Evalueringen ferdigstilles i begynnelsen av 2009, og Sametinget har som målsetting at den skal danne grunnlag for en prosess som skal resultere i endring av tildelingskriteriene for Sametingets tospråklighetstilskudd fra og med budsjettåret 2010.

Sametinget har fått henvendelser fra flere kommuner som vurderer å søke om å bli innlemmet i forvaltningsområdet for samisk språk. For Sametinget er det en målsetting at flere kommuner innlemmes i forvaltningsområdet, og har derfor hatt fokus på informasjon til kommuner om de muligheter, plikter og rettigheter dette vil innebære. Lavangen kommune har i 2008 sendt søknad til Kultur- og kirke departementet om å bli innlemmet i forvaltningsområdet for samisk språk. Dette er en søknad Sametinget støtter, og har forventninger om at søknaden blir imøtekommet i 2009.

13.3 Språkprogram

Sametinget har i 2008 bevilget midler over Samefolkets fond, til Sámi allaskuvla for utvikling av et samisk språkprogram. Språkprogrammet skal utvikles i nært samarbeid med Sametinget, og ventes ferdigstilt i løpet av første halvår 2009. Revitalisering og styrking av det samiske språket er en av de største utfordringene det samiske samfunnet står overfor. Målet er at det gjennom språkprogrammet kan prioriteres tiltak som kan resultere i flere aktive samiskspråklige brukere. Ett tiltak vil være å igangsette opplæringstilbud i samisk for voksne. Sametinget har bedt Sámi allaskuvla/samisk høgskole å igangsette voksenopplæringsprogram som skal gå over 5 år, og hvor målgruppen er voksne som ikke kan samisk. Dette tiltaket skal foregå i nært samarbeid med lokale språksentre og språkmiljøer.

13.4 Tilskudd til samiske språksentre

Sametinget gir tilskudd til i alt ni samiske språksentre som er spredt på sør-, lule- og nordsamisk språkområde. Sametinget er fornøyd med det arbeidet som gjøres i de samiske språksentrene, og ser på arbeidet som skjer der som et viktig fundament for bevaringen og utviklingen av samisk språk. Språksentrenes medarbeidere møtes og avholder et felles seminar en gang i året. Målet med dette er utveksling av erfaringer og ideer. Sametinget er positiv til at flere samiske språksentre kommer i drift.

For å fremme bruk av samisk språk har Sametinget bevilget midler til språkprosjekter både innenfor og utenfor forvaltningsområdet for samisk språk. Målet for tilskuddsordningen har vært å få i gang aktiviteter som motiverer barn og unge til å bruke samisk både i lek og fritidsaktiviteter. Utenfor forvaltningsområdet for samisk språk har satsningen vært rettet spesielt mot områder der språket står svakt.

13.5 Terminologi og stedsnavn

Sametinget ser det som en svært viktig oppgave å gi informasjon og veiledning om samiske stedsnavn og innholdet av stadnamnlova. Sametinget har derfor prioritert tid på å være rådgiver for myndigheter og andre angående skiving og tolking av samiske stedsnavn og å gi bistand til forlag når det gjelder granskning av samiske stedsnavn i bokmanus. Sametinget har holdt forelesninger om samiske stedsnavn for UNGEGN (United Nations Group of experts on Geographical Names) og i GeoForum 2008.

Sametinget har påpekt ovenfor myndigheter at bruk av samiske skilt ikke blir fulgt opp i forhold til stadnamnloven. Det har vært praktisert forskjellige regler for skilting på samisk innenfor og utenfor forvaltningsområdet for samisk språk. I følge lov om stadnamn av 1990 skal samme praksis følges uansett om det er utenfor eller innenfor samisk forvaltningsområde.

Samisk språk brukes i dag aktivt av institusjoner og andre i samfunnet, noe som medfører et stort behov for utvikling av samisk terminologi på alle områder og på alle tre samiske språk. Sametingets terminologiarbeid er derfor svært omfattende.

Orddatabanken Risten.no skal etter hvert inneholde all samisk terminologi som blir utviklet og godkjent. Den teknologiske delen har hittil ikke fungert optimalt, men målet er å forbedre denne tjenesten.

Kommunene i forvaltningsområdet for samisk språk deltar i termprosjekt "Forvaltningstermer", som Sametinget har gitt støtte til. Prosjektet fortsetter i 2009

Det er et vedvarende behov for utvikling av nye lovtermer, ettersom stadig nye lover oversettes til de samiske språkene. Sametinget deltar i fase 2 av et prosjekt om lovtermer. På grunn av behovet er det viktig at dette arbeidet på sikt kommer inn under en fast ordning.

Sametinget avsluttet i 2007 et stort treårig prosjekt, Divvun, som ga korrekturprogram for nord- og lulesamisk. I 2008 har dette prosjektet blitt ført videre i Divvun II-prosjektet, som skal gi de samme korrekturverktøyene for sørsamisk, det vil si stavekontroll og orddeling. Samtidig har prosjektet forbedret og rettet feil i første versjon av Divvun-verktøyene for nord- og lulesamisk, og en ny versjon av Divvun- verktøyene ble lansert ved utgangen av 2008.

13.6 Sametingets språkstyre

Sametingets språkstyre har hatt 3 møter i 2008, og behandlet saker angående terminologi, institusjonsnavn og andre språkfaglige saker. Språkstyrets virksomhet er hjemlet i midlertidige retningslinjer fra 2001. En revisjon av retningslinjene er planlagt i 2009. Språkstyrets rolle og posisjon har i lengre tid vært uklar i forhold til Sametingets øvrige organisering. Da Samisk språkråd ble nedlagt i 2000, valgte Sametinget å opprette et språkstyre. Det har vært uklart om hva som er språkstyrets oppgaver og hva som hører til sametingsrådets område. Det er derfor påkrevd at språkstyret får klare retningslinjer slik at deres arbeidssituasjon blir bedre.

13.7 Samisk språksamarbeid

Samisk Parlamentarisk Råd oppnevnte i 2008 en arbeidsgruppe bestående av medlemmer på administrativt nivå fra sametingene i Finland, Norge og Sverige. Arbeidsgruppens mandat var å foreslå fremtidig organisering av samisk språkarbeid innenfor sametingenes ansvarsområder, og vurdere strategier for opprettelse av et samisk forsknings og fag/ressurscenter for samisk språk. Arbeidsgruppens rapport, "Forslag til ny organisering av samisk språkarbeid innenfor sametingenes ansvarsområde", ble levert til styret i SPR 26.08.08. Samisk parlamentarisk råds plenum har bedt sametingene om å følge opp rapporten.

14 Barnehage

Sametinget følger til enhver tid gjeldende lover og målsettinger fastsatt av Stortinget. Barnehager for samiske barn har stor betydning for samiske barns kultur- og språkutvikling.

14.1 Tilskudd

I 2008 er det tildelt tilskudd til 41 samiske barnehager og 19 norske barnehager som gir samiskopplæring til enkeltbarn/grupper. Til sammen gjelder dette barnehager i 31 kommuner med 941 samiske barn. Det er bevilget midler til 6 prosjektarbeid, blant annet til prosjekt om torvgamme

og prosjekt som involverer eldre i barnehagen. Videre er det bevilget midler til fire læremiddelprosjekter. Fire av disse er på nordsamisk, tre på lulesamisk og tre på sørsamisk.

14.2 Kompetanseheving

Kunnskapsdepartementet har utarbeidet ”Kompetansen i barnehagen. Strategi for kompetanseutvikling i barnehagesektoren 2007-2010”. Kunnskapsdepartementet prioriterer i denne strategien noen sentrale områder slik som pedagogisk ledelse, barns medvirkning, språkmiljø og språkstimulering og samarbeid og sammenheng mellom barnehage og skole. Sametinget har også i sine møter og konferanser tatt hensyn til disse områdene.

Sámi allaskuvla/samisk høyskole har på oppdrag fra Sametinget utført en kompetansekartlegging blant barnehageansatte i barnehager med samiske barn. Rapporten viser at de ansatte blant annet har behov for kompetanse i samisk språk og i samisk tradisjonelt arbeid. Sametinget vil i samarbeid med Kunnskapsdepartementet jobbe videre med kompetanseheving blant barnehageansatte.

Sametinget har utgitt to utgaver av barnehagetidsskriftet ”Stullán”.

Det er avholdt to møter med Barneombudet. Tema for møtene har vært læremiddelsituasjonen, samiske barn i fosterhjem, samiske ungdommer og skolegang og ivaretagelse av samisk kultur i bysamfunnene. Det er også gitt en orientering om Barneombudets prosjekt ”Retten til delaktighet for samiske barn og unge”.

Sametinget har hatt møter med enkelte kommuner angående barnehage tilbud til samiske barn. Det er i år opprettet to nye samiske barnehager/avdelinger. Tall fra foregående år viser at det er en økning i antall norske barnehager som gir et tilbud om samiskopplæring til samiske barn.

Sametinget har veiledet foreldre, barnehager og barnehageeiere i spørsmål om barnehage tilbud til samiske barn. Gjennom samarbeid med ulike aktører har Sametinget arbeidet for at samiske barn skal få et barnehage tilbud tilpasset deres språk og kultur.

Sametinget har utarbeidet en veileder for samiske barnehager, som tar utgangspunkt i Rammeplan for barnehager, og som gir en veiledende ramme for hvordan barnehage tilbudet for samiske barn bør tilrettelegges.

Den samiske barnehagesektoren står overfor mange utfordringer. En av de største utfordringene er å rekruttere samisktalende ansatte til barnehagene. De ansatte trenger i tillegg til kunnskaper i samisk språk også kunnskaper i blant annet samisk tradisjonelt arbeid. Det er også behov for flere læremidler tilpasset samiske barn.

Det er avholdt felles barnehage- og skolekonferanse med tittelen ”Tidlig innsats – gode langsiktige resultater”. En slik felles barnehage- og skolekonferanse er i samsvar med intensjonene innenfor barnehageløftet og kompetanseløftet der man skal se det 18-årige opplæringsløpet i sammenheng.

15. Opplæring

15.1 Læremidler

Det er stor mangel på læremidler på sør- lule- og nordsamisk som er utviklet i forhold til Kunnskapsløftet - samisk. Som et tiltak for oppfølging av evalueringen av læremiddelutvikling har Sametinget vedtatt strategisk plan for læremiddelutvikling for perioden 2009-2012.

I Sametingets strategiske plan for læremiddelutvikling 2009 – 2012 er det gjort læremiddeprioriteringer på sør-, lule- og nordsamisk ut fra innspill fra barnehager og skoler i de aktuelle områdene. Evalueringen avdekket blant annet at en del skoleeiere ikke har kjøpt inn samiske læremidler. For å sikre at læremidlene kommer ut til den enkelte elev er en av strategiene at læremidlene skal være gratis.

En annen strategi er å utvikle ressurskoler for læremiddelutvikling i nord-, lule- og sørsamiske områder. Sametinget har igangsatt et pilotprosjekt i Tysfjord kommune, der formålet er å utvikle Drag skole til en ressurskole for læremiddelutvikling på lulesamisk. Erfaringene fra dette pilotprosjektet vil bli brukt for å utvikle ressurskoler også i sør- og nordsamiske områder.

Sametinget har jevnlig kontakt med læremiddelprodusenter og har i 2008 holdt samarbeidsmøter med to forlag. Samiske læremidler har vært tema på mange av møtene som Sametinget har hatt, blant annet med Kunnskapsdepartementet, Utdanningsdirektoratet, Fylkesmannen i Finnmark og Sálas – Samisk forlegger og avisforening.

Det er i 2008 ferdigstilt i alt 36 ordinære og særskilt tilrettelagte læremidler etter Rammeplan for barnehagen og Kunnskapsløftet – samisk. Av disse er fem på lulesamisk, en på sørsamisk og 30 på nordsamisk. Dette er omtrent på samme nivå som antall utgivelser i 2007.

Det er i 2008 tildelt midler til 26 læremiddelutviklingsprosjekter for grunnopplæringen, fordelt på ordinære/digitale og særskilt tilrettelagte læremidler. Det er igangsatt tre prosjekter på sørsamisk og to på lulesamisk, resten er på nordsamisk.

Da Samisk utdanningsråd ble lagt ned i desember 1999, overtok Sametinget de læremidler de hadde på lager. Dette var ikke rene læreverk, men supplerende materiell som dekker kun deler av kompetansemålene i de nåværende læreplanene, som for eksempel lettlesthefter, temahefter, plakater og spill. Sametinget har i 2008 delt ut disse læremidlene gratis til 37 barnehager, 88 grunnskoler og 5 videregående skoler i Norge og 7 barnehager og 6 grunnskoler i Sverige og Finland. I tillegg er det delt ut læremidler til språksentre, biblioteker, høyskoler, helsestasjoner, foreldrenettverk og bokbusser. I antall dreiser det seg om ca. 40 000 eksemplarer.

Sametinget stiller ut nye læremidler på læremiddelsentralen som er lokalisert til Kautokeino. Læremiddelsentralen låner ut læremidler til skoler og barnehager over hele landet. Sametinget har også hatt utstilling av læremidler på samiske spesialpedagogiske fagdager i Tromsø og Samisk barnehage- og skolekonferanse i Bodø. Informasjon om nye læremidler blir også gitt på nettstedet Samisk læringsnett www.oahpponeahтта.no.

Sametinget konstaterer at antallet ferdigstilte læremidler ikke har økt fra 2007 til 2008. Sametinget har lenge fokusert på behovet for og mangelen på samiske læremidler. For å bøte på problemet at skoleeierne ikke kjøper inn samiske læremidler til tross for at de er tilgjengelige, ønsket Sametinget å utprøve en ny ordning med gratis læremidler for skoleeierne. Sametinget understreker likevel på det sterkeste at man ikke på noen måte vil frita skoleeierne ansvaret for å tilby samiske elever tilgjengelige samiske læremidler, slik de gjør for læremidler på norsk. Samiske læremidler skal ikke være salderingsposter i kommunebudsjettene.

Sametingets strategiske plan for læremiddelutvikling 2009-2012 uttrykker tydelig at satsningen på gratis læremidler til kommunene ikke skal gå ut over nyproduksjon av læremidler. Dette er ikke mulig om ikke Sametinget avsetter tilstrekkelige ressurser til den årlige produksjonen. Sametingets mulighet til å sikre forutsigbarhet for læremiddelprodusenter og for skoleeiere, og et godt læremiddeltilbud for samiske elever, er derfor avhengig av de årlige bevilgningene gjennom statsbudsjettet.

Sametinget forventer en avklaring omkring ansvarsforholdene i samisk læremiddelproduksjon. Sametingets mulighet til å tilfredsstille behovene i den samiske skolen er avhengige av tilstrekkelige

bevilgninger fra sentrale myndigheter, av kapasiteten blant læremiddelprodusentene og av at skoleeierne oppfyller sine lovpålagte oppgaver. Sametingets målsetninger i strategisk læremiddelplan kan vanskelig oppfylles uten denne avklaringen.

15.2 Læreplaner og timefordeling

Den europeiske menneskerettsdomstolen (EMD), har fastslått at det norske faget Kristendoms-, religions- og livssynskunnskap (KRL) krenket den europeiske menneskerettighetskonvensjonen. På grunn av dette er denne læreplanen erstattet med en ny læreplan i Religion, livssyn og etikk (RLE). Sametinget har behandlet forslag til læreplan i RLE - samisk og oversendt det til Utdanningsdirektoratet og Kunnskapsdepartementet.

Forslag til læreplan i reindriftsfaget Vg3/opplæring i bedrift har vært på høring og er bearbeidet i forhold til høringsuttalelser. Høringsuttalelsene medfører også at fastsatt læreplan i felles programfag Vg2 reindrift må justeres. Justering av og fastsettelse av nevnte læreplaner gjøres på nyåret i 2009.

Sametinget har søkt Kunnskapsdepartementet om deling av duodjifaget for opplæring i bedrift, og har hatt møte med Samarbeidsrådet for yrkesopplæring (SRY). SRY har anbefalt en deling av duodji på Vg3. Duodji har følgende fem programområder på Vg3/opplæring i bedrift; horn- bein- og metallduodjifaget, tekstilduodjifaget, veve- og strikkeduodjifaget, skinn- og pelsduodjifaget og treduodjifaget. Læreplanarbeidet starter på nyåret i 2009.

Sametinget har søkt Kunnskapsdepartementet om etablering av særskilte samiske læreplaner i videregående opplæring og har hatt møte med Samarbeidsrådet for yrkesopplæring (SRY). SRY har ikke anbefalt nye programfag med særskilte samiske læreplaner innen Vg3 naturbruk og Vg3 medier og kommunikasjon. SRY har heller ikke anbefalt valgfritt programfag, samisk utmarksnæring innenfor programområde studieforbereende naturbruk Vg3.

Stortinget sluttet seg høsten 2007 til Regjeringens forslag om å utvide timetallet på 1. – 4. årstrinn med i alt 190 timer á 60 minutter. Timene skal fordeles med 76 timer i norsk, 76 timer i matematikk og 38 timer i engelsk. Timetallsutvidelsen gjelder fra og med skoleåret 2008–2009.

Sametinget har hatt konsultasjoner med Kunnskapsdepartementet om økning av timetallet i norsk, samisk, matematikk og engelsk. Det ble oppnådd enighet om at timetallet utvides med 38 timer i engelsk og 76 timer i matematikk. De 76 timene i norsk ble fordelt med en utvidelse på 38 timer i førstespråk og 38 timer i andrespråk.

Flere fylkeskommunale videregående skoler erfarer at de etter innføringen av Kunnskapsløftet ikke lenger får statlig tilskudd til samisk som fremmedspråk. Samisk som fremmedspråk er et reelt opplæringstilbud i samisk språk. Sametinget mener at skolene skal fremme tilpasset opplæring og varierte arbeidsmåter, jf. Prinsipper for opplæringen. Opplæringsloven omtaler retten til opplæring i og på samisk, men ikke de ulike alternativene for samiskopplæring. I tilfeller der den beste løsning for eleven er at hun/han får opplæring i samisk som fremmedspråk, bør det alternativet kunne velges. Det er nødvendig at de videregående skolene sikres ressurser til å kunne tilby fremmedspråkalternativet. Antall elever som ønsker samisk som fremmedspråk er i noen tilfeller svært lavt sammenlignet med andre fremmedspråk. Samisk er et offisielt språk i Norge, og det blir dermed ikke riktig at samisk skal måtte konkurrere på lik linje med for eksempel tysk om hvorvidt skolene skal gi et tilbud i samisk som fremmedspråk.

Sametinget ønsker derfor å få revidert tilskuddsordningen for samiskopplæring i videregående opplæring. Sametingsrådet har tatt opp saka med Kunnskapsdepartementet og Kirke-, utdannings- og forskningskomiteen i Stortinget.

15.3 Forvaltning av de statlige samiske videregående skoler

Sametingets vedtak i saken om fremtidig forvaltningsmodell av de statlige samiske videregående skolene er fulgt opp med konsultasjonsmøte med Kunnskapsdepartementet. Det ble konkludert med at Sametinget igangsetter vurdering av en forvaltningsmodell med Sametinget som forvaltningsansvarlig for de to samiske videregående skolene og Kunnskapsdepartementet tar videre initiativ til gjennomføring av de andre tilrådingene som kom fram i rapporten som ble utarbeidet i forbindelse med utredning av forvaltningsmodell. Dette innebærer blant annet forslag til endring av opplæringsloven.

15.4 Kompetanseheving

I 2007 tildelte Utdanningsdirektoratet 2 millioner til Sametinget til kompetanseheving i den samiske skolen. Sámi allaskuvla/samisk høyskole fikk i oppdrag av Sametinget å utvikle og gjennomføre etterutdanning i Prinsipper for opplæringen – Samisk og etterutdanning i samisk som andrespråk. Etter en anbudsrunde ble Sámi allaskuvla/samisk høyskole også tildelt oppdrag om utredning om opprettelse av samisk lærernettverk.

15.5 Annet

I forlengelsen av samarbeidsavtalen mellom Troms fylkeskommune og Sametinget har Troms fylkeskommune igangsatt Prosjektet Samisk fag- og yrkesopplæring i Troms. De har engasjert prosjektleder, oppnevnt styringsgruppe og prosjektgruppe. Prosjektet finansieres av Sametinget og Troms fylkeskommune og videreføres i 2009.

Sametinget har veiledet skoleeiere, lærere, foreldre og elever i forhold til Kunnskapsløftet – samisk. Dette gjelder fag- og timefordeling, organisering av samiskundervisningen, spesielt utenfor forvaltningsområdet for samisk språk, læreplaner, læremidler og samiske emner i de nasjonale læreplanene.

16. Tradisjonell kunnskap

Tradisjonell kunnskap kan defineres som erfaringsbasert kunnskap som særlig urfolk besitter, som både knytter seg til ulike bruksmåter og til forvaltningen av naturressursene. Denne kunnskapen er overlevert fra eldre til yngre generasjoner, gjennom muntlige forklaringer og praktisk øvelse. Og kunnskapen hører til lokalsamfunnene og de som er bærerne av slik kunnskap.

Samene kan bidra til å forene vitenskapelig og tradisjonell kunnskap. Tradisjonell kunnskap må kommuniseres, og dens nytteverdi må gjøres relevant i nye sammenhenger. Vitenskapen åpner for nye muligheter og gir rom for tradisjonell kunnskap i forskning, moderne undervisning og bærekraftig ressursutnyttning. Samtidig kan vitenskapen bidra til å gi tradisjonell kunnskap et vern og økt anerkjennelse. Det samiske folk er fortsatt inne i en fase av samfunnsbygging og tradisjonell kunnskap kan betraktes som byggesteinene i framtidens samiske samfunn. Derfor må tradisjonell kunnskap lagres, anvendes og overføres fra generasjon til generasjon.

Med midler fra Samefolkets fond har Sametinget inngått avtaler med oppdragstaker Sámi allaskuvla/samisk høyskole om å utvikle et grunnlag for utvikling av et kunnskapsbasert system for forvaltning av dokumentert tradisjonell kunnskap, árbediehtu.

Oppdraget går også ut på å etablere et samarbeid med aktuelle forskningsprosjekter, samiske institusjoner og samiske lokalsamfunn for systematisk kartlegging og dokumentasjon av árbediehtu. Det skal foretas vurderinger og fremmes anbefalinger som ivaretar rettslige, etiske, metodiske og tekniske hensyn. Oppdraget gjennomføres som en del av arbeidet til samiske institusjoners

nordområde nettverk, og i et samarbeid med samiske museer, senter for samiske studier ved Universitetet i Tromsø og Norsk institutt for kulturminneforskning (NIKU). I tillegg kan andre aktuelle samiske kulturinstitusjoner søkes involvert i arbeidet. Det skal etableres en internettside for formidling og kommunikasjon om arbeidet med årbediehtu.

17. Næring

17.1 Næringsutvikling i samiske områder

Sametingets mål er å bidra til å sikre sterke og levende samiske samfunn med et stabilt og allsidig næringsliv. Tradisjonell næringsutøvelse må sikres og videreutvikles, og nye næringer må gis utviklingsmuligheter.

Sametinget har i 2008 arbeidet for at næringslivet i de samiske områdene skal få bedret sine rammevilkår gjennom verdiskaping, kompetanse- og produktutvikling, sterkere markedsretting og salgstiltak, slik at næringene blir framtidsrettede og mer konkurransedyktige. Sametinget legger vekt på samarbeid for å styrke og utvikle det samiske næringsliv. Dette søkes gjort både gjennom målrettet virkemiddelbruk og i direkte politisk kontakt med regionale og sentrale myndigheter med ansvar for tilrettelegging av næringspolitikken.

Bruken av naturressursene i samiske områder må i første rekke komme bosettingen i de aktuelle distriktene til gode. Sametinget ønsker derfor å ha reell innflytelse på utformingen av jordbruks-, reindrifts- og fiskeripolitikk og på forvaltningen av naturressursene i distriktene.

Gode rammevilkår for næringslivet i samiske områder gjelder både for tradisjonelle næringstilpasninger og for arbeidsplasser knyttet til kultur-, informasjons- og kommunikasjonsteknologi.

Sametinget har i 2008 fått gjennomført en evaluering av Sametingets virkemidler til næringsutvikling. Evalueringen viser at disse midlene har positiv innvirkning på de små lokalsamfunnene. Det igangsettes og videreføres tiltak på bakgrunn av disse anbefalingene. Som følge av dette har Sametinget arbeidet videre med rapporteringssystemer, informasjon via internett, samt styrket kommunikasjonen med andre aktør innen næringsutvikling.

Det geografiske virkeområdet for søkerbaserte tilskudd til næringsutvikling vil fra 2009 bli utvidet til også å gjelde hele Gamvik kommune og hele Gratangen kommune. Utviklingen av næringslivet i samiske områder er avhengig av de nasjonale overføringene over statsbudsjettet. For å kunne opprettholde utviklingen i det geografiske virkeområdet samtidig som dette området utvides er Sametinget avhengig av økte bevilgninger fra nasjonale myndigheter.

17.2 Variert næringsliv

Variert næringsliv omfatter privat tjenesteyting, bygg- og anlegg, reiseliv og annen service- og småindustri. I tillegg er det overført midler fra reindriftsforhandlingene som er blitt nytt til reindriftsutøvere som vil etablere eller videreutvikle tilleggsnæringer i tilknytning til reindrift. I 2008 har Sametinget prioritert tiltak for kvinner og unge i næringslivet. Videre har Sametinget prioritert kompetanseheving, produktutvikling og innovasjon. Innen reiselivsnæringen er opplevelsesbaserte reiselivsprodukter blitt prioritert. Sametinget også prioritert utvikling av småskala matproduksjon med basis i samiske mattradisjoner.

Det er flest søknader under kategorien offentlig, privat og sosial tjenesteyting og er den støtteordningen som det er størst press på. I 2008 ble det bevilget i overkant av 7 mill. til prosjekter

innen variert næringsliv. Sametinget har behov for en økning i rammene til næringsutvikling, blant annet for variert næringsliv, for å fylle rollen som utviklingsaktør i de samiske samfunnene.

17.3 Duodji

Sametinget inngikk i 2005 en hovedavtale for duodjinæringen med de to eksisterende samiske duodjiorganisasjonene. Denne følges opp med årlige næringsavtaler for duodji. Målet med næringsavtalen er å utvikle en næringsrettet duodji med økt lønnsomhet og omsetning av egenproduserte varer. Næringsavtalen for 2009 har en totalramme på 9,21 mill. kroner. Liten søknadsmengde til investeringstilskuddordningen i 2007 førte til en reduksjon for 2008.

I næringsavtalen er det satt av midler til utviklings- og investeringstiltak, driftstilskudd, velferdsordninger, organisasjonstilskudd og duodjiutvalg. Det er også satt av midler til duodjistipend for elever som tar videregående opplæring.

Tilskudd til duodjibedriftene har blitt tildelt både til nyetableringer og investeringstiltak i eksisterende bedrifter. Det er også gitt midler til merkevarebygging og kompetanseheving. Sametinget har gitt midler til Opplæringskontoret i reindrift for å administrere en varig lærlingeordning i duodji. Duodjeinstituttet har fått bevilget tilskudd til å etablere veilederstillinger i duodji. Sametinget har også gitt tilskudd til et samarbeidsprosjekt mellom NatourNor og Duodjeinstituttet til etablering av internetbutikk for salg av duodji.

Som grunnlag for tildeling av driftstilskudd er totalt 63 utøvere godkjent etter de kriterier som fremkommer i næringsavtalen for duodji. I forbindelse med evaluering av driftstilskuddsordningen vil man se på muligheten for å etablere et duodjiregister som kan godkjennes av Datatilsynet.

Sametinget har inngått en avtale med Asplan Viak AS om utarbeidelse av økonomisk rapport for utviklingen av duodji for årene 2007, 2008 og 2009. Avtalen er gjort for en treårsperiode. Tidligere har Sametinget inngått avtale med oppdragstaker kun for ett år av gangen.

Rapporten om duodjinæringens økonomiske situasjon i 2008, basert på regnskapstall for 2007, viser at de som er med i undersøkelsen i gjennomsnitt har et driftsresultat på kr 94 216, noe som er på samme nivå som i 2006.

Finnut Consult AS har på oppdrag av Sametinget gjort en utredning som har tatt for seg utfordringer innen kompetanse, opplæring og utvikling i duodji. Utredningen har fokusert spesielt på hvordan utviklingsarbeid kan øke sysselsettingen og inntjeningen i duodji.

17.4 Jordbruk

Jordbruket i samiske områder har i mange år slitt med dårlig tilvekst og rekruttering. Sametingspresidenten deltok i 2008 på møter med gårdbrukere, Innovasjon Norge, Fylkesmannen og Kautokeino og Karasjok kommuner om jordbruk i Indre Finnmark. Møtene konkluderte med at en må få klarlagt behovene i landbruket i indre Finnmark, samt rammebetingelsene for å møte disse behovene. Gårdbrukere i Porsanger kommune vil bli invitert til å delta i dette samarbeidsprosjektet.

Sametinget har hatt møter både med Bondelaget og Bonde- og småbrukarlaget om jordbruksforhandlingene og generelt om utviklingen i jordbruket.

Sametinget har videre gitt innspill til jordbruksoppjøret til Landbruks- og matdepartementet. Sametinget har argumentert for å heve arealgrensen ved søknad om produksjonstilskudd fra 200 til 300 dekar i samiske bosettingsområder, utvikle privat omsetning av melkekvoter, øke prisen for lammekjøtt, forbedre avløserordningen for ferie og fritid, satse på videreforedling/nisjemat og forbedre mulighetene for investeringer i bygningmassen.

17.5 Fiskeri

Sametinget har avgitt høringsuttalelse til Kystfiskeutvalgets forslag til Finnmarkslov i NOU 2008:5 og Samerettsutvalgets utredning om kyst- og fjordfiske i sjøsamiske områder NOU 2007:12, kapittel 22. Sametinget forutsetter at utvalgets enstemmige vurderinger og forslag ikke gjøres til gjenstand for omfattende endringer gjennom den kommende konsultasjonsprosessen. Sametinget ser det også som naturlig at utredningene fra begge utvalgene blir lagt til grunn for de sjøsamiske områdene sør for Finnmark, og at Kystfiskeutvalgets forslag til Finnmarksfiske lov brukes som modell også for disse områdene. I forbindelse med arbeidet med Kystfiskeutvalgets innstilling er det avholdt møter med den sjøsamiske fiskerierorganisasjonen Bivdi og Norges Kystfiskerlag.

Sametinget har gjennomført konsultasjoner i forbindelse med revidering av fiskeripolitiske retningslinjer, forskrift for forvaltning av kongekrabbe og forskrift for sjølaksefiske i samiske områder. Sametinget har også konsultert om reguleringene av laksefiske for 2008 og 2009, og om konsesjonsordning for sjølaksefiske. Sametinget kom ikke til enighet med Miljøverndepartementet i konsultasjoner om reguleringene av laksefisket for 2008.

Sametinget har videreført sitt arbeid ovenfor myndighetene med å ivareta det samiske perspektivet i forvaltningen av marine ressurser. Dette gjelder blant annet forvaltning og oppbygging av norsk kysttorsk, nærhets- og avhengighetsprinsippet i forvaltningen av kongekrabbe, arealbrukskonflikter mellom tradisjonelt fjordfiske og oppdrettsnæring og beslutningen om å åpne for loddefiske i 2009.

Regulering og forvaltning av kystsel er også et sentralt ledd i Sametingets kyst- og fiskeripolitikk. Selens rolle og dens innvirkning på det lokale marine miljøet og ressurser, er en del av Havforskningsinstituttets treårige forskningsprosjekt om fjordøkologi i Porsangerfjorden. Sametinget er kritisk til at det i forbindelse med prosjektet er jaktforbud i hele forskningsperioden på steinkobbe i fjorden, noe som vil forsterke beitetrykket på kysttorsk og andre marine ressurser.

17.6 Reindrift

Sametinget har i løpet av 2008 gitt uttalelse til ny lov om dyrevelferd. Sametingets innspill gjaldt dyreholders ansvar for rovviltpolitikken, kastrering av reinbukker samt avlaving av rein med krumkniv.

I august/september 2008 besøkte sametingsrådet alle reinbeitedistriktene i Norge for å innhente innspill til den reindriftpolitiske meldingen sametingsrådet er i ferd med å utarbeide, samt for å drøfte utfordringene ved reindriftenes rammebetingelser direkte med reindriftsutøverne. Næringen er bekymret over tap av beiteland og manglende kapasitet i egen forvaltning. De etterlyser også effektive tiltak for å hindre rovvilttap, samt gode og forutsigbare erstatningsordninger. Sametinget vil drøfte blant annet disse problemstillingene i sin melding om reindrift som ferdigstilles våren 2009.

Avgiftsordningen for reindriften har mange ganger de siste årene blitt fremmet for Regjeringen. Sametinget er skuffet over at det heller ikke ved dette statsbudsjettet skjer en avskaffing av denne ordningen. Sametinget støtter Norske Reindriftssamers Landsforbunds (NRL) arbeid i denne saken. De siste avgiftsøkningene på blant annet drivstoff har etter næringens mening ført til en uforholdsmessig økonomisk byrde for den enkelte reindriftsutøver. Sametinget har bevilget midler slik at NRL har kunne sette ned et utvalg som fronter saken overfor myndighetene, om nødvendig engasjere eksperter i avgiftsspørsmål.

17.7 Verdiskapingsprogram for næringskombinasjoner og samisk reiseliv

Sametingets plenum vedtok i februar å sette i gang et verdiskapingsprogram for næringskombinasjoner med samisk reiseliv. Rammen for programmet i 2008 var på 6,5 millioner kroner.

Et faglig forum er etablert. Det består av Innovasjon Norge, fylkeskommunene og landbruksavdelingene i de tre nordligste fylkene, Bioforsk, Arbeids- og inkluderingsdepartementet og Sámi allaskuvla/samisk høgskole. Hensikten med dette forumet er å utveksle informasjon om offentlige tiltak og prosjekter som har relevans for programmet. Det er også etablert et utviklingsforum som består av samiske næringsorganisasjoner. Utviklingsforumet fungerer som en referansegruppe for programmet.

Et av tiltakene i verdiskapningsprogrammet er å rekruttere og mobilisere potensielle utmarks- og kombinasjonsutøvere som ønsker å etablere virksomheter i samiske områder. Rekrutteringsarbeidet er i gang og etablererskolen vil bli påbegynnet i begynnelsen av 2009.

Gjennom verdiskapningsprogrammet for næringskombinasjoner og samisk reiseliv har Sametinget fått muligheten til å utvikle reiselivsnæringen i samiske områder. I 2008 har Sametinget prioritert oppbygging av opplevelsesbaserte produkter samt kombinasjonsnæringer med reiselivsaktiviteter og småskala matproduksjon. Ved å prioritere slik vil man legge et grunnlag for å bygge opp en mangfoldig og nyskapende reiselivsnæring, som bidrar til arbeidsplasser og sikret bosetting i samiske områder. Sametinget fokuserer samtidig på at den samiske kulturen som blir formidlet i reiselivssammenheng skal ha en troverdighet som er i samsvar med samiske interesser, normer og skikker.

Sametinget arrangerte en samisk reiselivskonferanse i Alta i oktober 2008. Siktemålet med konferansen var å definere innholdet i begrepet samisk reiseliv, fokusere på utfordringene reiselivet har og å gi Sametinget større muligheter til å jobbe målrettet mot å utvikle samisk reiseliv. I tillegg var formålene å styrke samarbeidet mellom samiske reiselivsaktører.

Sametinget har igangsatt arbeidet med å utforme et prosjekt for utvikling av reiselivet i hele det samiske området. I den forbindelse er det blant annet blitt holdt seminar/prosessmøte på tre forskjellige steder i Finnmark.

18. Helse og sosialpolitikk

Sametingets arbeid innenfor helse- og sosialtjenesten for 2008 har vært rettet mot å skape forståelse for hvordan målet om en likeverdig tjeneste til det samiske folk kan oppnås, herunder å øke kunnskapen om samiske tjenestemottakeres rettigheter og behov. Det har også vært arbeidet for at ansvaret for å kvalitetssikre tilbudet til samiske pasienter skal løftes fra enkeltpersoner og til et overordnet nivå.

18.1 Samiske barns rettigheter

Sametinget har innledet konsultasjoner med Barne- og likestillingsdepartementet om tilsynsordning for samiske barn under barnevernets omsorg. Bakgrunnen for konsultasjonene er Sametingets enstemmige plenumsvedtak av 27.05.08 hvor formålet er å ivareta samiske barns rett til å bevare sitt språk og sin kultur, selv om de er plassert utenfor sitt foreldrehjem.

Sametinget har også innledet konsultasjoner med Justis- og politidepartementet, på bakgrunn av enstemmig vedtak i Sametinget av 27.05.08 om ivaretagelse av samiske barns rettigheter og behov i organiseringen av Barnehuset. Barnehuset er en ny avhørsmodell for barn som har vært utsatt for overgrep, hvor formålet er å samle all kompetanse og instanser under ett fysisk tak.

Sametinget har i møte med Barneombudet tatt opp generelle problemstillinger når det gjelder ivaretagelse av samiske barns språklige og kulturelle rettigheter i det kommunale og statlige

barnevernet, der i blant Barnas Hus. Barneombudet uttrykte at dette var forhold og informasjon som de vil følge opp i sitt videre arbeid. Sametingsrådet orienterte om situasjonen for samiske læremidler og arbeidet med strategisk plan for læremidler. Andre saker som ble tatt opp var samiske barn i fosterhjem, samiske ungdommer og skolegang og ivaretagelse av samisk kultur i bysamfunn.

18.2 Ivaretagelse av samiske pasienters rettigheter og behov

Sametinget har hatt møte med helse- og omsorgsminister Bjarne Håkon Hanssen for å drøfte hvordan samiske fagmiljøer og brukere skal høres og vektlegges under utviklingen av Samhandlingsreformen. Sametinget etterlyste samisk representasjon i ekspertgruppa for utvikling av Samhandlingsreformen. Statsråden etterkom ikke dette ønsket, men ville ha en nær kontakt med Sametinget og samiske helseinstitusjoner i arbeidet med reformen.

Videre ble situasjonen for samisktalende pasienter i helsevesenet drøftet. Sametinget er opptatt av å bedre situasjonen for pasienter hvor helsevesenet trenger tolk for å forstå dem. Sametinget foreslo at det igangsettes et prosjekt i regi av helseforetakene, som arbeider med å synliggjøre og finne gode måter å sikre god pasientkommunikasjon for samiske pasienter på.

Sametinget har et samarbeidsorgan med de regionale helseforetakene, der det blant annet arbeides i forhold til det samiske perspektivet i oppdragsdokumenter fra de regionale helseforetakene til underliggende helseforetak. Rekrutteringstiltak og etterutdanningstiltak internt i helseforetakene er temaer som vil bli fulgt opp av samarbeidsorganet.

18.3 Oppdragsdokumenter til de regionale helseforetak

Sametinget innledet i 2007 konsultasjoner med Helse- og omsorgsdepartementet om implementering av samiske pasienters behov og rettigheter i oppdragsdokumentene til de regionale helseforetak. Da oppdragsdokumentene til de regionale helseforetakene for 2008 ble offentliggjort, framkom det for første gang klart at samiske pasienters rett til og behov for tilrettelagte tjenester må etterspørres og synliggjøres i planlegging, utredning og når beslutninger tas. Sametingets konsultasjoner i denne saken har gitt et godt resultat. Det foreligger nå et godt utgangspunkt for de regionale helseforetakene og helseforetakene som ansvarlige for tjenesteytingen å konkretisere i sine planer og i praksis sikre at helsetjenesten tar hensyn til samisk språk og kultur i behandlingen av samiske pasienter i spesialisthelsetjenesten. Sametinget forventer at sentrale helsemyndigheter følger opp dette i sine styringssamtaler med de regionale helseforetakene.

18.4 Sametingets kandidater til styrene i de regionale helseforetak

Sametinget har foreslått representanter til helseforetakene i Helse Nord RHF, Helse Nord-Trøndelag HF og Rikshospitalet HF. Sametinget har i forslagsprosessen vist til samiske pasienters rett til et språklig og kulturelt tilrettelagt tilbud i spesialisthelsetjenesten. I Helse Nord RHF ble fire av Sametingets fem foreslåtte kandidater valgt inn i styrene. Sametingets kandidat til styret i Helse Nord-Trøndelag HF ble også valgt inn.

18.5 Sametingets arbeid med samiske brukeres behov og rettigheter i NAV

Sametinget har fortsatt arbeidet vedrørende samiske tjenestemottakeres rettigheter og behov innenfor NAV-systemet. Sametinget har derfor på ny sendt et brev til Arbeids- og inkluderingsministeren hvor disse spørsmålene tas opp.

Sametinget har deltatt på et informasjonsmøte i Salangen kommune angående en prosjektplan for ivaretagelse av samiske brukere i NAV. Gjennom prosjektet ønskes etablering av et samisk kompetansesenter innenfor NAV-systemet utredet. Prosjektet har som målsetting å realisere en

arbeids- og velferdsetat som ivaretar samiske NAV-brukere i hele landet. Dette er også spørsmål som Sametinget har tatt opp med sentrale myndigheter.

Sametinget har også deltatt ved åpning av NAV-kontoret i Karasjok, hvor det ble informert om Sametingets helse- og sosialpolitikk, og satt fokus på behovet for samisk språk- og kulturkompetanse innenfor NAV-etaten.

18.6 Helse og levekår i et arktisk miljøperspektiv

Sametinget har deltatt på møte i styringsgruppen for Den nordlige dimensjon og holdt et innlegg med utgangspunkt i Den nordlige dimensjon sitt program for helse og levekår. Begrepet den nordlige dimensjon ble lansert av EU for å øke fokus på EUs nordlige region, og for å håndtere de utfordringene og mulighetene regionen representerer.

Sametinget rettet fokus på samenes situasjon med paralleller til det sirkumpolare urfolksfellesskap. Mange urfolk lever i dag nært tilknyttet naturen og dens ressurser. Dette setter urfolk i en sårbar situasjon når det gjelder klimaendringer og miljøgifter, noe som igjen kan ha alvorlige konsekvenser for urfolks helse og levekår. Sametingets innlegg i Den nordlige dimensjon ble brukt videre i arbeid med temaet i Europaradet.

18.7 Nødmeldingstjenesten

I forbindelse med at det foregår en nasjonal omorganisering av nødmeldetjenesten er Sametinget opptatt av å sikre at samiske brukere får et tilbud som dekker deres språklige og kulturelle behov. Sametinget har tatt opp dette med sentrale myndigheter flere ganger, senest i februar 2008 i møte med statssekretær i Helse- og omsorgsdepartementet. Sametinget vil følge dette arbeidet opp videre.

18.8 Prosjektmidlene

Som en oppfølging av Regjeringens handlingsplan for helse- og sosialtjenester til den samiske befolkning, Mangfold og likeverd, har Sametinget i 2008 tildelt midler til helse og sosialprosjekter på i overkant av kr 2 487 000 til 11 ulike prosjekter. Det ble blant annet gitt kr 500 000 til Porsanger kommunes prosjekt om oppstart av desentralisert sykepleierutdanning. Likeledes ble det gitt til sammen kr 707 000 til Barnevernets utviklingssenter i Tromsø til metodeutvikling innenfor samisk barnevern. Sametinget har også fordelt kr 150 000 i stipender til videreutdanning innenfor psykososialt arbeid blant barn og unge.

19. Regnskap 2008

Sametingets regnskap for 2008 er et kontantregnskap for virksomheten i sin helhet og viser virksomhetens faktiske bokførte inntekter og utgifter.

Regnskapet presenteres i tre hoveddeler; resultatregnskap, balanse og noter til regnskapet. I noter til regnskapet gis en oversikt over bevilgninger mottatt, driftsregnskapet fordelt på hovedkoststeder, virkemiddelregnskapet fordelt på virkemiddelordningene og spesifisering av enkelte balanseposter. Under hver av disse hoveddelene gis det også forklaringer til eventuelle avvik.

Resultatregnskap

	Note	Res 31/12	Bud 2008	Avvik	i %
Driftsinntekter					
Bevilgninger fra departementene	1, 20	306 410 000	306 410 000	0	0,0 %
Avkastning Samefolkets fond	15	9 946 560	10 000 000	53 440	0,5 %
Refordelt regnskapsmessig overskudd 2007		0	2 721 162	2 721 162	100,0 %
Sum driftsinntekter		316 356 560	319 131 162	2 774 602	0,9 %
Virkemidler					
Virkemidler	2-15	198 394 103	204 871 000	6 476 897	3,2 %
Samefolkets fond	15	9 946 560	10 000 000	53 440	0,5 %
Sum virkemidler		208 340 663	214 871 000	6 530 337	3,0 %
SUM DRIFTSINNTEKTER - VIRKEMIDLER		108 015 897	104 260 162	-3 755 735	-3,6 %
Driftskostnader					
Drift politisk nivå	16	22 272 444	20 921 000	-1 351 444	-6,5 %
Drift administrativt nivå	17	62 923 048	63 071 000	147 952	0,2 %
Investeringer	18	12 444 342	12 447 000	2 658	0,0 %
Spesielle prosjekter	19	7 677 105	7 821 162	144 057	1,8 %
Sum driftskostnader		105 316 939	104 260 162	-1 056 777	-1,0 %
RESULTAT PR. 31. DESEMBER 2008		2 698 957	0	-2 698 957	-100,0 %
Anvendelse av årsresultatet					
Til refordeling i revidert budsjett 2009 - til annen EK		2 698 957			
Sum anvendelse		2 698 957			

Balanse

Beskrivelse	Note	2007	2008
Eiendeler			
Omløpsmidler			
Kundefordringer	20	4 677 765	6 845 587
Andre fordringer	21	1 853 959	1 047 688
Sum fordringer		6 531 724	7 893 275
Bankinnskudd		141 884 538	167 579 112
Samefolketsfond	15	79 650 790	76 951 211
Sum bank		221 535 328	244 530 323
Sum eiendeler		228 067 052	252 423 598
Egenkapital og gjeld			
Egenkapital			
Egenkapital	24	-2 894 843	-5 616 005
Annen egenkapital - Til refordeling i revidert budsjett	24	-2 721 162	-2 698 957
Sum egenkapital		-5 616 005	-8 314 962
Gjeld			
Avsetning for forpliktelseser			
Avsetning gyldige tilsagn næringsutvikling	7	-20 447 194	-26 594 644
Avsetning gyldige tilsagn kulturutvikling	6	-11 979 956	-13 021 079
Samefolketsfond - avkastning	15	-35 459 087	-30 126 018
Samefolketsfond - kapital	15	-75 000 000	-75 000 000
Avsetning gyldige tilsagn samefolkets fond	15	0	-5 745 780
Avsetning gyldige tilsagn læremiddelutvikling	4	-33 520 142	-33 903 250
Avsetning gyldige tilsagn kulturminnevern	8	-2 655 300	-3 285 000
Avsetning gyldige tilsagn interreg, regional og statlig andel	7	-3 661 369	-1 842 484
Avsetning gyldige tilsagn språkprosjekter	5	-3 131 078	-3 386 198
Avsetning gyldige tilsagn andre virkemidler	4-15	-8 792 149	-12 673 200
Sum fondsavsetninger og andre avsetninger for forpliktelseser		-194 646 274	-205 577 652
Avsetning vedlikehold Sametingsbygningen	22	-884 596	-1 784 596
Sum annen langsiktig gjeld		-884 596	-1 784 596
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		-992 012	-1 974 704
Pensjonsinnskudd		-56 019	-1 578 316
Skyldig offentlige avgifter		-2 705 712	-3 088 374
Annen kortsiktig gjeld - avsetning feriepenger, gr.livsforsikring, andre trekk		-5 282 843	-6 102 842
Annen kortsiktig gjeld - kapitalisert avkastn. Norges bank	15	-4 650 790	-4 613 491
Øvrige avsetninger	23	-13 232 801	-19 388 661
Sum kortsiktig gjeld		-26 920 177	-36 746 388
Sum egenkapital og gjeld		-228 067 052	-252 423 598

Noter til regnskapet

Note 1 Bevilgninger fra departementene

Fordeling av bevilgningene fra departementene er som følger:

Kap.Post	Benevnelse	Res 2008	Bud 2008	Avvik	i %
680.50	Arbeids- og inkluderingsdepartementet - AID	191 400 000	191 400 000	0	0,0 %
206.50	Kunnskapsdepartementet - KD	31 887 000	31 887 000	0	0,0 %
226/248	Kunnskapsdepartementet - KD	4 000 000	4 000 000	0	0,0 %
231.50	Kunnskapsdepartementet - KD	12 380 000	12 380 000	0	0,0 %
1429.50	Miljøverndepartementet - MD	3 000 000	3 000 000	0	0,0 %
320.53	Kultur- og kirke departementet - KKD	53 543 000	53 543 000	0	0,0 %
724.21	Helse- og omsorgsdepartementet - HOD	6 200 000	6 200 000	0	0,0 %
1147.50	Landsbruksdepartementet - LD	4 000 000	4 000 000	0	0,0 %
Sum		306 410 000	306 410 000	0	0,0 %
-	Samefolkets fond	9 946 560	10 000 000	53 440	0,5 %
Sum		316 356 560	316 410 000	53 440	0,0 %

Sametinget hadde ved budsjettbehandlingen av sak 60/07, Sametingets budsjett 2008, en bevilgning på totalt kr 316 310 000, inkl. avkastning av Samefolkets fond. Ved budsjettreguleringen i mai 2008, sak 38/08 Sametingets reviderte budsjett 2008, ble det endelige budsjettet for 2008 vedtatt med en total ramme på kr 316 410 000. Dette skyldes at bevilgningen over kap. 724, post 21 fra Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) er økt med kr 100 000.

Avkastning av Samefolkets fond inntektsføres ikke over resultatregnskapet. Ved mottak av innbetaling bokføres denne i balansen under punkt "Samefolkets fond - avkastning". Årets forbruk av Samefolkets fond er inntektsført og opparbeidet avkastningen av Samefolket Fond er tilsvarende redusert, se note 15.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet (AID) og Kunnskapsdepartementet (KD) har bevilget kr 1 000 000 hver til prosjekt Divvun – samisk korrekturprogram. Denne bevilgningen er inntektsført under posten spesielle prosjekter, Divvun.

Kultur- og kirke departementet (KKD) har bevilget kr 600 000 til samisk idrett for 2008. Denne bevilgningen er inntektsført og utbetalt direkte over virkemiddelpost 205.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet (AID) har bevilget kr 300 000 til prosjektet samisk statistikk for 2008. Denne bevilgningen er inntektsført og utbetalt direkte over virkemiddelpost 801.

I tillegg har Sametinget mottatt kr 650 000 fra Utenriksdepartementet til Sametingets internasjonale arbeid. Sametinget søker årlig om disse midlene. Midlene inntektsføres direkte under administrasjonen for arbeidet med internasjonale saker.

Note 2 Virkemiddelregnskapet 2008

Benevnelse	Res 2008	Bud 2008	Avvik	i %
- Direkte tilskudd	102 227 700	102 478 000	250 300	0,2 %
- Søkerbaserte tilskudd	79 045 378	85 723 000	6 677 622	7,8 %
- Avtaler	7 559 009	8 570 000	1 010 991	11,8 %
- Andre virkemidler	8 216 030	6 450 000	-1 766 030	-27,4 %
- Samefolkets fond	9 946 560	10 000 000	53 440	0,5 %
- Andre tiltak	1 345 986	1 650 000	304 014	18,4 %
Sum	208 340 663	214 871 000	6 530 337	3,0 %

Post	Benevnelse	Note	Res 2008	Bud 2008	Avvik	i %
100-102	Opplæring		27 296 095	31 153 000	3 856 905	14,1 %
150-153	Språk		49 579 867	51 460 000	1 880 133	3,8 %
200-212	Kultur		74 262 689	73 797 000	-465 689	-0,6 %
300-302	Næring		28 252 984	27 775 000	-477 984	-1,7 %
400-402	Miljø- og kulturvern		3 328 054	3 654 000	325 946	9,8 %
450	Helse- og sosialsatsing		2 034 167	4 400 000	2 365 833	116,3 %
650-652	Likestillingstiltak		630 444	650 000	19 556	3,1 %
551-554	Internasjonalt arbeid		219 000	625 000	406 000	185,4 %
750-756	Samiske organisasjoner		3 228 787	3 257 000	28 213	0,9 %
500-503	Andre virkemidler		8 216 030	6 450 000	-1 766 030	-21,5 %
600-602	Samefolkets fond		9 946 560	10 000 000	53 440	0,5 %
800-899	Andre titlak		1 345 986	1 650 000	304 014	22,6 %
Sum virkemidler			208 340 663	214 871 000	6 530 337	3,0 %

Sametingets virkemidler er en blanding av direkte bevilgninger og søkerbaserte tilskuddsordninger som gis som tilskudd med gyldighet over flere år eller som årlige tilskudd.

Sametingets tilskuddsstyre fordeler de virkemidler som Sametingets plenum har delegert til tilskuddsstyret, jfr sak 09/08 Revisjon av retningslinjer for Sametingets tilskuddsstyre. Dette vedrører de søkerbaserte virkemidlene innenfor Sametingets budsjett med unntak av de virkemidlene som er lagt til Sametingsrådets og Møtelederskapets disposisjon.

Sametingets tilskuddsstyre skal oversende en årlig rapport til Sametingets plenum om forvaltningen av virkemidlene tilskuddsstyret har ansvar for. Rapporten fra Sametingets tilskuddsstyre for 2008 behandles i Sametingets plenum i mai 2008, og det vises også til denne rapporteringen over bruken av de søkerbaserte virkemidlene tilskuddsstyret forvalter.

Totalt viser virkemiddelregnskapet for 2008 et overskudd på kr 6 530 337. De enkelte postene blir presentert og eventuelt kommentert i nedenstående noter. For øvrig vises det til de foranstående kapitlene i årsmeldingen.

Note 3 Omdisponeringer 2008

Iht. Sametingets budsjett for 2008, kapittel 3.2 Søkerbaserte tilskudd har sametingsrådet fullmakt til å omdisponere inntil 20 % av avsatte midler i budsjettet til de enkelte søkerbaserte formål. Midlene skal disponeres innenfor rammen avsatt til Sametingets søkerbaserte tilskuddsordninger, og Sametingsrådet skal i budsjettåret informere Sametingets plenum om eventuelle omdisponeringer jf. sak 43/07.

På bakgrunn av dette har Sametingsrådet fullmakt til å omdisponere 20 % av den totale søkerbaserte tilskuddspotten i 2008 på kr 85 723 000 som utgjør kr 17 144 600.

Sametingsrådet har i 2008 omdisponert totalt kr 8 307 500 mellom de søkerbasert virkemidlene. Omdisponeringen av midlene skyldes ubrukte midler etter søknadsfristen og i tillegg var det foretatt en del tilbaketrekninger og tilbakebetalinger av gitte søkerbaserte tilskuddsmidler.

Sametingsrådet har informert Sametingets plenum om foretatte omdisponeringer via Sametingsrådets beretning om virksomheten i sak 14/08 og 31/08. I tillegg er det i desember 2008 foretatt omdisponering i sak R 124/08 på kr 150 000 til post 10102 stipend til høyere utdanning.

Post	Beskrivelse	Milder som kan omdisponeres	Omdisponert	Sum omdisp.
10004	Læremidler til barnehager	0	270 000	270 000
10101	Faglig kompetanseheving	700 000	-700 000	0
10102	Høyere utdanning	0	150 000	150 000
10200	Tilskudd til samiske barnehager	3 070 000	-3 070 000	0
Sum opplæring		3 770 000	-3 350 000	420 000
15100	Språkprosjekter innenfor forvaltningsområdet	66 000	-66 000	0
15200	Språkprosjekter utenfor forvaltningsområdet	1 814 000	-1 814 000	0
Sum språk		1 880 000	-1 880 000	0
20000	Litteratur	380 200	-380 200	0
20020	Billedkunst/duodji	0	516 500	516 500
20030	Teaterformål	83 600	-83 600	0
20040	Barns oppvekstvilkår	33 000	-33 000	0
20060	Samiske språklige tegneserier	19 700	-19 700	0
200	Samisk kulturutvikling	516 500	0	516 500
21100	Samiske bibliotek tjenester	0	60 000	60 000
211	Samiske bibliotek tjenester	0	60 000	60 000
Sum kulturutvikling		516 500	60 000	576 500
30000	Fiskeri	0	629 000	629 000
30010	Jordbruk	0	2 664 400	2 664 400
30030	Annet næringsliv	0	1 284 600	1 284 600
30040	Interreg	0	732 000	732 000
Sum næringutvikling		0	5 310 000	5 310 000
40000	Samisk kulturminnevern	385 000	-385 000	0
Sum miljø- og kulturvern		385 000	-385 000	0
45000	Helse- og sosialtjenester	2 050 000	-2 050 000	0
Sum helse og sosialsatsing		2 050 000	-2 050 000	0
55100	Barentssamarbeid	170 000	-170 000	0
55200	Annet internasjonalt arbeid/Urfolksrettigheter	136 000	-136 000	0
Sum internasjonal satsing		306 000	-306 000	0
50000	Samarbeidsavtaler med fylkeskommunene	0	788 000	788 000
50100	Frie Midler - Rådet	0	1 213 000	1 213 000
Sum andre virkemidler		0	2 001 000	2 001 000
Sum omdisponert		8 907 500	-600 000	8 307 500

Note 4 Opplæring

Benevnelse	Res 2008	Bud 2008	Avvik	i %
- Direkte tilskudd	0	0	0	-
- Søkerbaserte tilskudd	27 296 095	31 153 000	3 856 905	12,4 %
Sum	27 296 095	31 153 000	3 856 905	12,4 %

Søkerbaserte tilskudd - Opplæring

Post	Benevnelse	Res 2008	Bud 2008	Avvik	i %
100	Grunnskole og videreg.opplæring-læremiddelutv.	16 170 319	16 718 000	547 681	3,4 %
101	Kompetanseheving	3 792 820	4 250 000	457 180	12,1 %
102	Barnehager	7 332 956	10 185 000	2 852 044	38,9 %
Sum		27 296 095	31 153 000	3 856 905	14,1 %

Læremiddelutvikling

Tekst	Beløp
Gyldige tilsagn pr. 1/1-08	33 520 142
Budsjett 2008 fra post 100 - 102	31 153 000
Omdisponering 2008	-3 350 000
Totalt til disposisjon i 2008	61 323 142
Utbetalt i 2008 post 100 - 102	-27 331 462
Tilbakebetalt tilskudd	418 474
Rest til disposisjon pr. 31/12-2008	34 410 154
Gyldige tilsagn pr. 31/12-2008	-33 903 250
Resultat læremiddelutvikling 2008	506 905

Gyldige tilsagn pr. 31/12-08 og tilbaketrekt/-betalt i 2008

År	Beløp	i %	Tilb.trekt	Tilb.bet.
1997	163 950	0,5 %	0	0
1998	598 050	1,8 %	0	0
1999	0	-	0	0
2000	831 150	2,5 %	0	0
2001	1 078 728	3,2 %	0	0
2002	1 150 724	3,4 %	0	0
2003	1 806 081	5,3 %	179 857	0
2004	1 438 930	4,2 %	0	158 449
2005	2 407 202	7,1 %	321 536	253 345
2006	7 374 601	21,8 %	0	0
2007	7 676 884	22,6 %	0	0
2008	9 376 950	27,7 %	0	6 680
Sum	33 903 250	100,0 %	501 393	418 474

Søkerbaserte tilskudd for opplæring viser et overskudd på kr 3 856 905. Overskuddet skyldes omdisponering (se note 3) på kr -3 350 000 og tilbaketrekking av ikke gjennomførte prosjekter på kr 501 393. Resultatet på søkerbasert tilskudd blir da på kr 506 905. Det avsettes kr 33 903 250 til dekning av gyldige tilsagn pr. 31. desember 2008. Dette er bevilgede tilsagn til tilskuddsmottakere.

Ved årsregnskapet for 2007 ble det avsatt kr 1 950 000 til kompetanseheving i forbindelse med kunnskapsløftet samisk. Sametinget har inngått avtale med Samisk høgskole for å gjennomføre prosjekter i forbindelse med dette.

Note 5 Språk

Benevnelse		Res 2008	Bud 2008	Avvik	i %
-	Direkte tilskudd	47 250 000	47 250 000	0	0,0 %
-	Søkerbaserte tilskudd	2 329 867	4 210 000	1 880 133	44,7 %
Sum		49 579 867	51 460 000	1 880 133	3,7 %

Direkte tilskudd - Språk

Post	Benevnelse	Res 2008	Bud 2008	Avvik	i %
150	Tospråklighetstilskudd	42 750 000	42 750 000	0	0,0 %
153	Grunntilskudd til språksentre	4 500 000	4 500 000	0	0,0 %
Sum		47 250 000	47 250 000	0	0,0 %

Søkerbaserte tilskudd - Språk

Post	Benevnelse	Res 2008	Bud 2008	Avvik	i %
151	Språkprosjekter innenfor forvaltningsområdet	1 293 867	1 360 000	66 133	5,1 %
152	Språkprosjekter utenfor forvaltningsområdet	1 036 000	2 850 000	1 814 000	175,1 %
Sum		2 329 867	4 210 000	1 880 133	80,7 %

Språkprosjekter

Tekst	Beløp
Gyldige tilsagn pr. 1/1-08	3 131 078
Budsjett 2008 - Språkprosj. innenfor forv.omr.	1 360 000
Budsjett 2008 - Språkprosj. utenfor forv.omr.	2 850 000
Omdisponering 2008	-1 880 000
Totalt til disposisjon i 2008	5 461 078
Utbetalte tilskudd i 2008	-2 074 747
Rest til disposisjon pr. 31/12-2008	3 386 331
Gyldige tilsagn pr. 31/12-2008	-3 386 198
Resultat språkprosjekter 2008	133

Gyldige tilsagn pr. 31/12-08 og tilbaketrekt/-betalt i 2008

År	Beløp	i %	Tilb.trekt	Tilb.bet.
2004	90 000	2,7 %	0	0
2005	0	-	0	0
2006	470 650	13,9 %	490 633	0
2007	1 114 548	32,9 %	50 000	0
2008	1 711 000	50,5 %	0	0
Sum	3 386 198	100,0 %	540 633	0

Posten språkprosjekter innenfor og utenfor forvaltningsområdet viser et overskudd på kr 1 880 133. Overskuddet skyldes omdisponering (se note 3) på kr -1 880 000 og tilbaketrekninger av ikke gjennomførte prosjekter på kr 540 663. Resultatet på søkerbasert tilskudd blir da på kr 133. Det

avsettes kr 3 386 198 til dekning av gyldige tilsagn pr. 31. desember 2008. Dette er bevilgede tilsagn til tilskuddsmottakere.

Note 6 Kultur

Benevnelse	Res 2008	Bud 2008	Avvik	i %
- Direkte tilskudd	51 051 700	51 302 000	250 300	0,5 %
- Søkerbaserte tilskudd	18 853 063	18 145 000	-708 063	-3,9 %
- Kunstneravtalen	4 357 926	4 350 000	-7 926	-0,2 %
Sum	74 262 689	73 797 000	-465 689	-0,6 %

Direkte tilskudd - Kultur

Post	Benevnelse	Res 2008	Bud 2008	Avvik	i %
202	Samiske kulturhus	7 207 000	7 206 000	-1 000	-0,0 %
203	Samiske kulturorganisasjoner	224 000	350 000	126 000	56,3 %
204	Samiske festivaler - grunntilskudd	1 761 700	1 806 000	44 300	2,5 %
205	Samisk idrett	2 078 000	2 078 000	0	0,0 %
206	Samisk teater	15 883 000	15 883 000	0	0,0 %
207	Samisk kunst	335 000	335 000	0	0,0 %
208	Samiske publikasjoner	1 668 000	1 668 000	0	0,0 %
209	Mobile bibliotek tjenester	5 907 000	5 907 000	0	0,0 %
210	Museer	15 988 000	16 069 000	81 000	0,5 %
Sum		51 051 700	51 302 000	250 300	0,5 %

Posten for samiske kulturorganisasjoner viser et overskudd på kr 126 000. Dette skyldes ikke utbetalt tilskudd til DSJ-Doajmmasiebbre Julevsábme for 2008. Overskuddet på post 204 skyldes tilbakebetaling av tilskudd.

Det er foretatt en avsetning på kr 350 000 til prosjektering og planlegging av kunstmuseum i Karasjok under post 210 Museer. Midlene er ikke benyttet i 2008 på grunn av at det ennå ikke er inngått oppdragsavtale med Statsbygg for gjennomføring av arbeidet. Resterende kr 81 000 er ubenyttede midler vedrørende museumsreformen.

Søkerbaserte tilskudd - Kultur

Post	Benevnelse	Res 2008	Bud 2008	Avvik	i %
200	Samisk kulturutvikling	13 004 063	12 366 000	-638 063	-4,9 %
201	Samiske forlag	2 579 000	2 579 000	0	0,0 %
211	Samiske bibliotek tjenester	270 000	200 000	-70 000	-25,9 %
212	Investering i samiske bokbusser	3 000 000	3 000 000	0	0,0 %
Sum		18 853 063	18 145 000	-708 063	-3,8 %

Kulturutvikling

Tekst	Beløp
Gyldige tilsagn pr. 1/1-2008,	11 540 600
Bevilgning i 2008	12 366 000
Totalt til disposisjon i 2008	23 906 600
Utbetalte tilskudd i 2008	-11 536 084
Tilbakebetalte tilskudd	12 500
Rest til disposisjon pr. 31/12-2008	12 383 016
Gyldige tilsagn pr. 31/12-2008	-13 021 079
Resultat samisk kulturutvikling 2008	-638 063

Gyldige tilsagn pr. 31/12-08 og tilbaketrekt/-betalt i 2008

År	Beløp	i %	Tilb.trekt	Tilb.bet.
2001	107 500	0,8 %	0	0
2002	90 000	0,7 %	15 000	0
2003	100 000	0,8 %	117 000	0
2004	157 500	1,2 %	65 000	0
2005	442 500	3,4 %	47 500	0
2006	1 295 100	9,9 %	134 487	0
2007	3 504 329	26,9 %	102 500	0
2008	7 324 150	56,2 %	85 500	12 500
Sum	13 021 079	100,0 %	566 987	12 500

Posten kulturutvikling viser et underskudd på kr -638 063. Det avsettes kr 13 021 079 til dekning av gyldige tilsagn pr. 31. desember 2008. Dette er bevilgede tilsagn til tilskuddsmottakere.

Det er foretatt omdisponering av kr 60 000 til post 211 Samiske bibliotekjenester og resultatet etter dette er kr -10 000, se note 3.

Samisk kunstneravtale

Post	Benevnelse	Res 2008	Bud 2008	Avvik	i %
207	Samisk kunstneravtale	4 357 926	4 350 000	-7 926	-0,2 %
Sum		4 357 926	4 350 000	-7 926	-0,2 %

Note 7 Næring

	Benevnelse	Res 2008	Bud 2008	Avvik	i %
-	Direkte tilskudd	2 549 000	2 549 000	0	0,0 %
-	Søkerbaserte tilskudd	22 502 901	21 006 000	-1 496 901	-7,1 %
-	Duodjiavtale	3 201 083	4 220 000	1 018 917	24,1 %
	Sum	28 252 984	27 775 000	-477 984	-1,7 %

Direkte tilskudd - Næring

Post	Benevnelse	Res 2008	Bud 2008	Avvik	i %
301	Duodjiiinstitusjoner og organisasjoner	2 549 000	2 549 000	0	0,0 %
Sum		2 549 000	2 549 000	0	0,0 %

Søkerbaserte tilskudd - Næring

Post	Benevnelse	Res 2008	Bud 2008	Avvik	i %
300	Næringsutvikling	22 002 918	20 506 000	-1 496 918	-6,8 %
303	Samiske næringsorganisasjoner	499 983	500 000	17	0,0 %
Sum		22 502 901	21 006 000	-1 496 901	-6,7 %

Duodjiavtale

Post	Benevnelse	Res 2008	Bud 2008	Avvik	i %
300	Duodjiavtale	3 201 083	4 220 000	1 018 917	31,8 %
Sum		3 201 083	4 220 000	1 018 917	31,8 %

Næringsutvikling

Tekst	Næring	Interreg	Totalt
Gyldige tilsagn pr. 1/1-08	20 447 194	3 661 369	24 108 563
Avsetning til duodjiavtalen pr. 1/1-08	4 001 897		4 001 897
Budsjett 2008	24 726 000	0	24 726 000
Omdisponeringer 2008	4 578 000	732 000	5 310 000
Totalt til disposisjon i 2008	53 753 091	4 393 369	58 146 460
Utbetalte tilskudd i 2008	-19 926 320	-2 695 919	-22 622 239
Tilbakebetalte tilskudd	9 416		9 416
Utbetalt diverse utgifter duodji avtalen	-360 510	0	-360 510
Rest til disposisjon pr. 31/12-2008	33 475 677	1 697 450	35 173 127
Gyldige tilsagn pr. 31/12-08	-26 594 644	-1 842 484	-28 437 128
Avsetning til næringskombinasjoner pr. 31/12-08	-1 904 000	0	-1 904 000
Resultat næringsutvikling og Interreg i 2008	4 977 033	-145 034	4 832 000

Gyldige tilsagn pr. 31/12-08 og tilbaketrekt/-betalt i 2008

År	Beløp	i %	Tilb.trekt	Tilb.bet.
2003	0	-	323 000	0
2004	0	-	471 000	0
2005	0	-	582 000	0
2006	880 000	3,3 %	1 272 700	9 416
2007	7 302 444	27,5 %	95 000	0
2008	18 412 200	69,2 %	92 400	0
Sum	26 594 644	100,0 %	2 836 100	9 416

Posten næringsutvikling og duodjiavtalen viser et underskudd på kr -477 984. Dette underskuddet er ikke reelt da det er foretatt omdisponering (se note 3) på kr 5 310 000 og tilbaketrekkinger av ikke

gjennomførte prosjekter på kr 2 836 100. Resultatet på næringsutvikling og duodjivtale blir da på kr 4 832 000. Det avsettes kr 28 437 128 til dekning av gyldige tilsagn pr. 31. desember 2008. Dette er bevilgede tilsagn til tilskuddsmottakere. I tillegg er det foretatt en avsetning på kr 1 904 000 til næringskombinasjoner – verdiskapningsprogrammet.

Overskuddet på kr 4 832 000 under næringsutvikling skyldes tilbaketrekkinger av eldre tilskuddsmidler på kr 2 836 100, overskudd på duodjivtalen på kr 1 018 917 og resterende er ubenyttede tilskuddsmidler.

Note 8 Miljø- og kulturvern

Benevnelse	Res 2008	Bud 2008	Avvik	i %
- Direkte tilskudd	1 202 000	1 202 000	0	0,0 %
- Søkerbaserte tilskudd	2 126 054	2 452 000	325 946	13,3 %
Sum	3 328 054	3 654 000	325 946	8,9 %

Direkte tilskudd - Miljø- og kulturvern

Post	Benevnelse	Res 2008	Bud 2008	Avvik	i %
400	Kulturminnevern anlegg	202 000	202 000	0	0,0 %
402	Forskning og dok. grenselosene i Tysfjord	1 000 000	1 000 000	0	0,0 %
Sum		1 202 000	1 202 000	0	0,0 %

Søkerbaserte tilskudd - Miljø- og kulturvern

Post	Benevnelse	Res 2008	Bud 2008	Avvik	i %
400	Kulturminnevern	2 126 054	2 452 000	325 946	15,3 %
Sum		2 126 054	2 452 000	325 946	15,3 %

Kulturminnevern

Tekst	Beløp
Gyldige tilsagn pr. 1/1-08	2 655 300
Budsjett 2008	2 452 000
Omdisponeringer 2008	-385 000
Totalt til disposisjon i 2007	4 722 300
Utbetalte tilskudd i 2007	-1 512 800
Tilbakebetalte tilskudd	16 446
Rest til disposisjon pr. 31/12-2007	3 225 946
Gyldige tilsagn pr. 31/12-08	-3 285 000
Resultat samisk kulturminnevern 2007	-59 054

Gyldige tilsagn pr. 31/12-08 og tilbaketrekt/-betalt i 2008

År	Beløp	i %	Tilb.trekt	Tilb.bet.
2001	0	-	0	0
2002	6 300	0,2 %	6 000	0
2003	49 400	1,5 %	47 600	0
2004	0	-	76 400	0
2005	31 000	0,9 %	57 000	0
2006	525 800	16,0 %	60 000	16 446
2007	1 124 000	34,2 %	37 500	0
2008	1 548 500	47,1 %	0	0
Sum	3 285 000	100,0 %	284 500	16 446

Posten kulturminnevern viser et overskudd på kr 325 946. Dette overskuddet er ikke reelt da det er foretatt omdisponering (se note 3) på kr -385 000 og tilbaketrekkinger av ikke gjennomførte prosjekter på kr 284 500. Resultatet på kulturminnevern blir da på kr -59 054. Det avsettes kr 3 285 000 til dekning av gyldige tilsagn pr. 31. desember 2008. Dette er bevilgede tilsagn til tilskuddsmottakere.

Note 9 Helse- og sosialsatsing

Benevnelse	Res 2008	Bud 2008	Avvik	i %
- Søkerbaserte tilskudd	2 034 167	4 400 000	2 365 833	53,8 %
Sum	2 034 167	4 400 000	2 365 833	53,8 %

Søkerbaserte tilskudd - Helse- og sosialsatsing

Post	Benevnelse	Res 2008	Bud 2008	Avvik	i %
450	Helse- og sosialsatsing	2 034 167	4 400 000	2 365 833	116,3 %
Sum		2 034 167	4 400 000	2 365 833	116,3 %

Posten helse- og sosialsatsing viser et overskudd på kr 2 365 833. Dette overskuddet er ikke reelt da det er foretatt omdisponering (se note 3) på kr -2 050 000, tilbaketrekkinger og -betalinger av ikke gjennomførte prosjekter på kr 642 833. Resultatet på helse- og sosialsatsing blir da på kr 315 833. Det avsettes kr 927 000 til dekning av gyldige tilsagn pr. 31. desember 2008. Dette er bevilgede tilsagn til tilskuddsmottakere.

Note 10 Likestilling

Benevnelse	Res 2008	Bud 2008	Avvik	i %
- Søkerbaserte tilskudd	630 444	650 000	19 556	3,0 %
Sum	630 444	650 000	19 556	3,0 %

Søkerbaserte tilskudd - Likestillingstiltak

Post	Benevnelse	Res 2008	Bud 2008	Avvik	i %
651	Likestillingstiltak	630 444	650 000	19 556	3,1 %
Sum		630 444	650 000	19 556	3,1 %

Søkerbaserte tilskudd på likestillingstiltak viser et overskudd på kr 19 556 i 2008 som skyldes tilbakebetaling av tilskuddsmidler.

Note 11 Internasjonal satsing

	Benevnelse	Res 2008	Bud 2008	Avvik	i %
-	Direkte tilskudd	175 000	175 000	0	0,0 %
-	Søkerbaserte tilskudd	44 000	450 000	406 000	90,2 %
	Sum	219 000	625 000	406 000	65,0 %

Direkte tilskudd - Internasjonal satsing

Post	Benevnelse	Res 2008	Bud 2008	Avvik	i %
551	Barents urfolkskontor i Murmansk	175 000	175 000	0	0,0 %
Sum		175 000	175 000	0	0,0 %

Søkerbaserte tilskudd - Internasjonal satsing

Post	Benevnelse	Res 2008	Bud 2008	Avvik	i %
551	Barentssamarbeid	80 000	250 000	170 000	212,5 %
552	Annet internasjonalt arbeid	-36 000	200 000	236 000	-655,6 %
Sum		44 000	450 000	406 000	922,7 %

Posten internasjonal satsing viser et overskudd på kr 406 000. Det er foretatt omdisponeringer på kr -306 000 (se note 3) og tilbakebetaling av tilskuddsmidler. Resultatet på søkerbasert tilskudd internasjonal satsing etter foretatte omdisponeringer blir da på kr 100 000.

Note 12 Samiske organisasjoner

	Benevnelse	Res 2008	Bud 2008	Avvik	i %
-	Søkerbaserte tilskudd	3 228 787	3 257 000	28 213	0,9 %
	Sum	3 228 787	3 257 000	28 213	0,9 %

Søkerbaserte tilskudd - Samiske organisasjoner

Post	Benevnelse	Res 2008	Bud 2008	Avvik	i %
750	Samiske hovedorganisasjoner	2 452 000	2 451 000	-1 000	-0,0 %
754	Samiske politiske partier	250 000	250 000	0	0,0 %
755	Samiske grenseoverskridende organisasjoner	526 787	556 000	29 213	5,5 %
Sum		3 228 787	3 257 000	28 213	0,9 %

Søkerbaserte tilskudd samiske organisasjoner viser et overskudd på kr 28 213 i 2008 som skyldes tilbakebetaling av tilskuddsmidler.

Note 13 Andre virkemidler

	Benevnelse	Res 2008	Bud 2008	Avvik	i %
-	Virkemidler til Sametingsrådets disposisjon	5 466 000	3 700 000	-1 766 000	-47,7 %
-	Virkemidler til møtelederskapets disposisjon	2 750 030	2 750 000	-30	-0,0 %
Sum		8 216 030	6 450 000	-1 766 030	-27,4 %

Virkemidler til Sametingsrådets disposisjon

Post	Benevnelse	Res 2008	Bud 2008	Avvik	i %
500	Regionale utviklingsmidler	4 193 000	3 550 000	-643 000	-15,3 %
501	Frie midler	1 273 000	150 000	-1 123 000	-88,2 %
Sum		5 466 000	3 700 000	-1 766 000	-32,3 %

Virkemidler til Sametingsrådets disposisjon viser et underskudd på kr -1 766 000. Post 500 og 501 er tilført omdisponeringer på kr 2 001 000 (se note 3). Resultatet etter foretatte omdisponeringer blir da på kr 235 000.

Virkemidler til møtelederskapets disposisjon

Post	Benevnelse	Res 2008	Bud 2008	Avvik	i %
502	Politiske grupper i Sametinget	1 800 027	1 800 000	-27	-0,0 %
503	Opposisjonens arbeidsvilkår	950 003	950 000	-3	-0,0 %
Sum		2 750 030	2 750 000	-30	-0,0 %

Virkemidler til møtelederskapets disposisjon viser et underskudd på kr -30.

Note 14 Andre tiltak som ikke er virkemidler

Andre tiltak

Post 800	Benevnelse	Res 2008	Bud 2008	Avvik	i %
800	Konferanser	466 210	750 000	283 790	60,9 %
801	Samiskrelatert statistikk i Norge	300 000	300 000	0	0,0 %
850	Utdeling av priser	89 993	100 000	10 007	11,1 %
899	Evalueringer	489 783	500 000	10 217	2,1 %
Sum		1 345 986	1 650 000	304 014	22,6 %

Overskuddet på post 800 Konferanser skyldes at kommunekonferansen ikke ble gjennomført i 2008. Ungdoms- og skolekonferansen er gjennomført som planlagt i 2008, men det ble benyttet kr 133 790 mindre enn budsjettet.

Evaluerings- og utredningsmidlene er påbegynt, men ikke avsluttet. 50 % av kontraktssummen er utbetalt og resterende er avsatt. Arbeidet med evaluering av bruken av Sametingets virkemidler til helse- og sosialsatsing videreføres til 2009. I desember 2008 ble konkurransegrunnlaget sendt ut, og det er derfor foretatt en avsetning på kr 500 000 til formålet.

Note 15 Samefolkets fond

	Benevnelse	Res 2008	Bud 2008	Avvik	i %
-	Søkerbaserte tilskudd	5 951 560	5 800 000	-151 560	-2,6 %
-	Utviklings-, utrednings- og dokumentasjonsmidler	3 995 000	4 200 000	205 000	4,9 %
Sum		9 946 560	10 000 000	53 440	0,5 %

Søkerbaserte tilskudd - Samefolkets fond

Post	Benevnelse	Res 2008	Bud 2008	Avvik	i %
600	Språkutviklingstiltak	1 965 000	2 000 000	35 000	1,8 %
600	Tradisjonell kunnskap - dok. og formidling	800 000	800 000	0	0,0 %
600	Litteratur	3 186 560	3 000 000	-186 560	-5,9 %
Sum		5 951 560	5 800 000	-151 560	-2,5 %

Utviklings-, utrednings- og dokumentasjonsmidler - Samefolkets fond

Post	Benevnelse	Res 2008	Bud 2008	Avvik	i %
601	Språkprogram	2 995 000	3 000 000	5 000	0,2 %
601	Dok. og formidling av tradisjonell kunnskap	1 000 000	1 200 000	200 000	20,0 %
Sum		3 995 000	4 200 000	205 000	5,1 %

Samefolkets fond

Tekst	Beløp
Gyldige tilsagn pr. 1/1-08	0
Budsjett 2008	10 000 000
Totalt til disposisjon i 2008	10 000 000
Utbetalte tilskudd i 2008	-3 705 780
Rest til disposisjon pr. 31/12-2008	6 294 220
Gyldige tilsagn pr. 31/12-2008	-5 745 780
Gyldige tilsagn pr. 31/12-2008	-495 000
Resultat Samefolketsfond 2008	53 440

Posten Samefolkets fond viser et overskudd på kr 53 440. Det avsettes kr 6 240 780 til dekning av gyldige tilsagn pr. 31. desember 2008. Dette er bevilgede tilsagn til tilskuddsmottakere.

Avkastning Samefolkets fond	Beløp
Samefolkets fond/inntænde pr. 31/12-08	76 951 211
Utbetaling av tilskudd fra bankkonto for Samefolkets fond i 2008	2 662 280
Fratrukket kapital Samefolkets fond	-75 000 000
Sum avkastning 2008	4 613 491

Bundne midler Samefolkets fond	Beløp
Avkastning bokført pr. 1/1-2008	35 459 087
Avkastning 2008	4 613 491
Brukt av Samefolkets fond i 2008	-9 946 560
Sum opparbeidet avkastning pr. 31/12-2008	30 126 018

Note 16 Driftsutgifter politisk nivå

Benevnelse	Res 31/12	Bud 2008	Avvik	i %
Plenum, grupper og komitéene	9 239 309	9 000 000	-239 309	-2,7 %
Sametingets møtelederskap	1 107 946	1 250 000	142 054	11,4 %
Sametingets kontrollkomite	27 171	361 000	333 829	92,5 %
Samisk parlamentarisk råd	757 109	1 200 000	442 891	36,9 %
Sametingets tilskuddstyre	1 009 046	1 000 000	-9 046	-0,9 %
Sametingsrådet	8 684 880	6 435 000	-2 249 880	-35,0 %
Sametingets språkstyre	142 249	350 000	207 752	59,4 %
Samisk språknemnd	897 178	1 000 000	102 822	10,3 %
Sametingets ungdomspolitisk utvalg	407 556	325 000	-82 556	-25,4 %
Sum driftsutgifter	22 272 444	20 921 000	-1 351 444	-6,5 %

Driftsutgifter politisk nivå viser et underskudd på kr – 1 351 444.

Medgåtte utgifter for Sametingets plenum, Sametingets komitéer og Sametingsgruppene er slått sammen til en post. Underskuddet på kr -239 309 skyldes høyere reiseutgifter og godtgjørelser enn forutsatt.

Overskuddene i Sametingets møtelederskap, Sametingets kontrollkomité, Samisk parlamentarisk råd og Sametingets språkstyre skyldes i hovedsak mindre aktivitet enn forutsatt.

Sametingsrådet viser et underskudd på kr -2 249 880. Dette skyldes i hovedsak arbeidsgivers andel av pensjonspremie til Statens pensjonskasse. Denne kostnaden ble totalt på kr 1 744 035 for sametingsrådets medlemmer i periodene 2007 og 2008. Det var ikke tatt høyde for disse utgiftene ved budsjetteringen. I tillegg har sametingsrådet hatt høyere aktivitetsnivå enn forutsatt og dermed økte reiseutgifter. Sametingets møtelederskap er også belastet med pensjonspremie på kr 256 451. I følge Forskrift om pensjonsordning for sametingsrepresentanter (nr. 1323 2003-11-07)§8 skal utgifter til pensjoner og pensjonsordningens administrasjon dekkes ved pensjonspremier. Den del av pensjonsutgiftene som ikke dekkes av foretatte trekk på 2 % fra heltidspolitikernes lønn skal dekkes over Sametingets budsjett.

Det er foretatt en avsetning på kr 310 000 til pågående prosjekter/aktiviteter innenfor samisk terminologi arbeid i Samisk språknemnd. I tillegg avsettes det kr 258 750 til dekning av gyldige tilsagn pr. 31. desember 2008.

Note 17 Driftsutgifter administrativt nivå

Benevnelse	Res 2008	Bud 2008	Avvik	i %
Driftsutgifter administrasjon	62 923 048	63 071 000	147 952	0,2 %
Sum	62 923 048	63 071 000	147 952	0,2 %

Regnskapet for drift administrasjon viser et overskudd på kr 147 952 i forhold til budsjettet. Det er foretatt avsetninger for periodiserte utgifter og inntekter, jfr. note 21 og 23.

Note 18 Investeringer

Benevnelse	Res 2008	Bud 2008	Avvik	i %
Generelle investeringer	921 809	1 147 000	225 191	19,6 %
Rullering IKT-utstyr	822 628	600 000	-222 628	-37,1 %
Verktøy tilskuddsforvaltning	199 905	200 000	95	0,0 %
Inventar og utstyr til vitenskapsbygget	8 400 000	8 400 000	0	0,0 %
Vedlikehold av Sametingsbygningen	900 000	900 000	0	0,0 %
Voteringsanlegg	1 200 000	1 200 000	0	0,0 %
Sum	12 444 342	12 447 000	2 658	0,0 %

Prosjektet verktøy tilskuddsforvaltning videreføres i 2009 og er i tillegg utvidet med elektronisk mottak av søknader, jfr. Sametingets budsjett 2009, sak 40/08, kapittel 15.2.1 Bedre service til brukerne. Det er foretatt en avsetning på kr 220 000, jfr. note 23.

Det er også foretatt en avsetning på kr 7 671 196 til finansiering av inventar og utstyr i de deler av det nye vitenskapsbygget i Kautokeino som Sametinget skal benytte. Planlagt innflytting er sommeren 2009.

Hele budsjett for 2008 til vedlikehold av Sametingsbygningen er avsatt. Total avsetning pr. 31. desember 2008 er nå på kr 1 784 596 til fremtidige vedlikeholds- og reparasjonsutgifter av Sametingsbygningen.

Det er gjennomført konkurranse og leverandør er valgt for anskaffelse av ordstyrer- og voteringsanlegg til plenumssalen. Installering skal iht. kontrakt gjennomføres våren 2009, og det er derfor foretatt en avsetning på kr 1 186 216.

Note 19 Spesielle prosjekter

Benevnelse	Res 2008	Bud 2008	Avvik	i %
Bedre service til brukerne	95 949	100 000	4 051	4,1 %
Rettighets- og ressursforv. lover og andre lovprosesser	903 459	921 162	17 703	1,9 %
Geografisk informasjonssystem - GIS	675 187	675 000	-187	-0,0 %
Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen - læreplan	1 931 843	2 000 000	68 157	3,4 %
Samisk korrekturprogram - Divvun	2 599 957	2 600 000	43	0,0 %
Samisk byggverk Sirbma	251 381	250 000	-1 381	-0,6 %
Verdiskapningsprogrammet	919 329	975 000	55 671	5,7 %
Neiden ortodokse gravplass i Skoltebyen	300 000	300 000	-0	-0,0 %
Sum	7 677 105	7 821 162	144 057	1,8 %

Regnskapet for spesielle prosjekter viser et overskudd på kr 144 057 i forhold til budsjettet.

Det er foretatt avsetning på kr 5 192 600 til videreføring av samisk korrekturprogram Divvun II. Iht. Sametingets budsjett 2009 er prosjektet videreført til 2010 for å utvikle korrekturprogram på sørsamisk. Videre skal det i 2009 utredes alternativer for drift, vedlikehold, utvikling og fremtidig institusjonstilknytning. Styringsgruppen for Divvun II prosjektet har også gjort vedtak om å utlyse offentlig konkurranse for å anskaffe samisk talesyntese, primært for nordsamisk, men med opsjon for 2 andre språk. Utviklingen av samisk talesyntese planlegges gjennomført innenfor den gjenstående tidsramme og innenfor eksisterende budsjetttrammer for Divvun II prosjektet.

Det er foretatt en avsetning på kr 117 166 til Neiden ortodokse gravplass i Skoltebyen. Videre er det foretatt en avsetning på kr 360 288 vedrørende verdiskapningsprogrammet iht inngått kontrakt med Høgskolen i Finnmark og Asplan Viak AS – etablererskole for næringskombinasjoner og samisk reiseliv.

Note 20 Kundefordringer

Spesifisering av kundefordringer	Beløp
Ordinære kundefordringer	297 096
Avsetning tap på fordringer	-65 000
Sum ordinære kundefordringer	232 096
Fordringer departementer - Reindrifftsforvaltningen	2 000 000
Fordringer departementer - avkastning Samefolkets fond	4 613 491
Sum kundefordringer	6 845 587

Note 21 Andre fordringer

Spesifisering av andre fordringer	Beløp
Reise- og lønnsforskudd	139 143
Forskuddsbetalte utgifter	158 545
Ikke-utfakturerte befaringsinntekter	750 000
Sum andre fordringer	1 047 688

Note 22 Avsetning vedlikehold av Sametingsbygningen

Annen langsiktig gjeld	Beløp
Avsetning vedlikehold Sametingsbygningen	1 784 596
Sum annen langsiktig gjeld	1 784 596

Note 23 Øvrige avsetninger

Spesifisering av øvrige avsetninger	Note	Beløp
Igangsatte, men ikke ferdigstilte prosjekter/arbeid som må overføres til 2009:		
Kunstmuseum i Karasjok	6	350 000
Verdiskapningsprogrammet	7	1 904 000
Evaluering av tospråklighetsmidler	14	238 157
Evaluering av Helse- og soisalmidler	14	500 000
Prosjekter Samisk språknemnd	16	310 000
Ordstyrer- og voteringsanlegg til plenumssalen	18	1 186 216
Inventar og utstyr til Vitenskapsbygget i Kautokeino	18	7 671 196
Divvun II - samisk korrekturprogram	19	5 192 600
Etablererskole for næringskombinasjoner og samisk reiseliv	19	360 288
Neiden ortodokse gravplass i Skoltebyen	19	117 116
Bedre service til brukerne	19	220 000
Andre avsetninger:		
Periodisering av diverse utgifter/avsetning for ikke mottatte regninger	16 og 17	1 339 088
Sum øvrige avsetninger		19 388 661

Note 24 Egenkapital

Egenkapital	Beløp
Egenkapital pr. 31/12-2007	-5 616 005
Egenkapital pr 31/12-2008	-8 314 962
Endring egenkapital	2 698 957

Endringen i egenkapital tilsvarer resultatet/overskuddet for 2008.

